

Promise

Voor bijbels denken in de (gezondheids)zorg 24e jaargang nr. 2 (april 2008)

In dit nummer :

Jezus, God die mens geworden is (3)

Kruidentherapie

Zoektocht door de wereld van
het paranormale

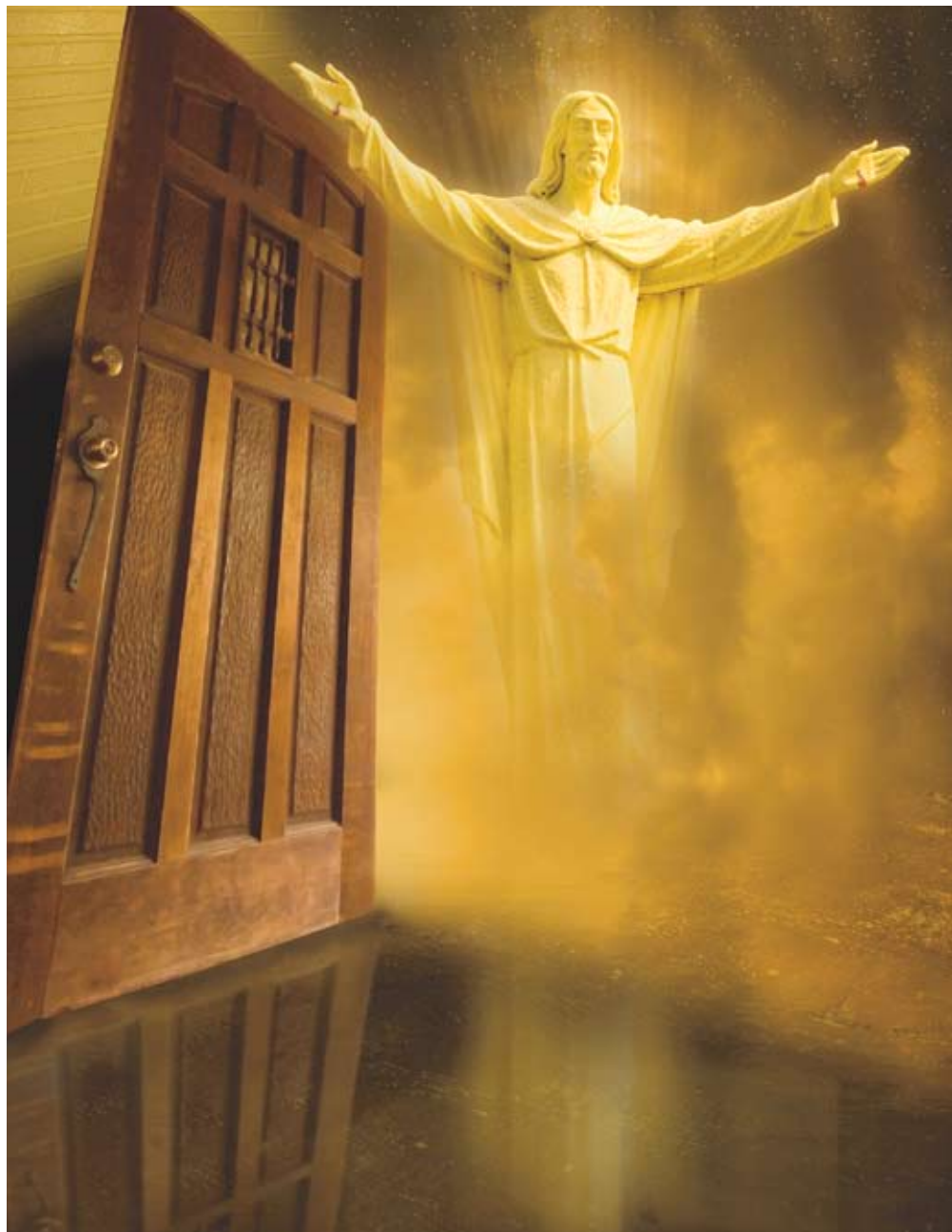
Het Life model en theologie

Jezus, God die geworden is

We willen enkele artikelen plaatsen over de persoon en de karaktertrekken van Jezus als mens. Hij is volkomen God en volkomen mens. Het kan een steun in het pastoraat zijn, als confidenten zich verdiepen in het volmaakte leven van Jezus als mens en Heer omdat God niet abstract blijft, maar ook kenbaar is in de ziel, de persoonlijkheid van Jezus. In deze studie wordt bijvoorbeeld ook gewezen op het verschil met Boeddha en Confucius. Natuurlijk kan Jezus alleen gekend worden door de Heilige Geest en via de geestelijke wetten en ordeningen, zoals die ook in de Bijbel verwoord worden. Hij is de God, die mens geworden is, het beeld van God de onzichtbare. Of zoals de Hebrëeënbrief (1:1-3a) ons zegt: "Op velerlei wijzen en langs velerlei wegen heeft God in het verleden tot de voorouders gesproken door de profeten, maar nu de tijd ten einde loopt heeft Hij tot ons gesproken door Zijn Zoon, die Hij heeft aangewezen als enige erfgenaam en door Wie Hij de wereld heeft geschapen. In Hem schittert Gods luister, Hij is Zijn evenbeeld".

Jezus' relatie met God

God is voor velen van ons een verre God, zeker als we Hem allen maar proberen te kennen vanuit ons denken. Jezus heeft nooit door overdenkingen van de natuurverschijnselen de gevolgtrekking gemaakt dat God bestaat. Hij heeft nooit naar het kosmologische bewijs gezocht, of God gevonden door het zoeken naar de waarheid. Nee, Hij stond met God in een levensgemeenschap en 'beleefde' Hem, en dat was genoeg. Hij voelde dat Zijn ziel door geheimzinnige, diepgaande krachten geleid werd. Zijn weten over God vloeide voort uit Zijn omgang met God. Wanneer Hij over God sprak, sprak Hij in het volle besef van Gods tegenwoordigheid. Hij heeft het 'en toch' van het geloof nooit gekend. Het is niet waar dat Hij een heldhaftig geloof moest oefenen, ondanks alle tegenspraak die Hij te verduren had. Nee, voor Jezus was God niet iets twijfelachtig. Hij was zich voortdurend bewust van de

aanwezigheid van God. De eenvoudige helderheid waarmee Jezus de hemelse Vader, Zijn wezen, Zijn wil altijd zag en ervoer, staat hemelhoog boven alles wat in de geschiedenis op Hem lijkt. Jezus'

kenmerk was het geestelijk doorzien van de dingen. Jezus zag de natuur en God niet als twee volkomen gescheiden zaken. Zijn leer was dat God in Zijn schepping van de natuur de scepter zwaait. De

mens

'natuurlijke' zegeningen en het lijden doen de natuur niet over ons komen, maar God. God is het middelpunt van de natuur. Geen vogel sterft zonder de toelating van de Vader. (Mat.10:29) Net zoals er geen haar ter aarde zal vallen zonder de Vader. (Mat.10:3). Regen en zonneschijn worden door niemand anders dan door Hem bestuurd (Matt. 5:45). Overall trad Jezus God sterk en krachtig tegemoet. "Mijn Vader werkt tot nu toe" en Jezus was in staat de dingen zo te doorzien, dat Hij door deze zaken de Vader zag. Hij zag God de Vader, toen mensen Hem in de boeien sloegen: "De Zoon des mensen wordt overgeleverd in de handen der zondaren". Door alles wat Hij beleefde in de natuur, in Zijn omgeving en in Zichzelf 'zag' Hij God. Nooit hoefde Hij onderzoek te doen naar Gods wil. Het was Zijn roeping om op ieder moment waarop Hij zich bewust was van Gods wil, deze te doen. Jezus was niet één van de vele mensen die God zochten, Hij kende geen 'godsbeleving' door mystieke geestesvervoering en of ascese. Hij kende geen begin van goddelijke openbaring. Nooit heeft Hij Zijn vroegere voorstellingswijzen moeten verlaten, nooit heeft Hij zich door allerlei moeite, bezwaren en hindernissen heen moeten worstelen om tot gemeenschap met God te komen.

God als liefhebbende Vader

Het was veelmeer een deel van Zijn wezen om in een dergelijke verhouding tot God te staan. Hij alleen kent de Vader (Matt. 11:27). Alles is Mij toevertrouwd door Mijn Vader, en niemand dan de Vader weet wie de Zoon is, en wie de Vader is; dat weet alleen de Zoon, en iedereen aan wie de Zoon het wil openbaren. Door Zijn oorspronkelijke eenheid met de Vader en door de ononderbroken levensgemeenschap met Hem heeft bij Jezus de kennis van de Vader zich op natuurlijke wijze ontwikkeld. En als degene die God openbaarde, zo trad Hij de mensheid tegemoet door tegen iedereen te zeggen: "Leert van Mij" (Matt. 11:29). Want bij Hem ging het niet om gedachten en voorstellingen die Hij zelf gemaakt had, maar om een zeker weten (Joh. 12:49 vv Matt. 11:27), om een 'gezien' hebben (Joh. 8:38). Ongetwijfeld was Hij, met die Godskennis, de enige van alle mensen. Alleen Hij bezat haar, anderen kunnen die slechts van Hem ontvangen. Daarom sprak Hij ook over "Mijn

Hij kende geen
Vader zonder
heiligheid en ernst

Vader" en "Uw Vader". Hij stond in een heel andere relatie tot God dan andere mensen. "Niemand kent de Vader dan de Zoon, en die het de Zoon wil openbaren (Matt. 11:27). Maar wat heeft Hij dan nu van God aan de wereld als 'nieuws' gebracht? Jezus heeft een sterk bewustzijn van eigensoortigheid en majesteit van God bezeten. De hemel is Zijn troon en de aarde Zijn voetbank (Matt. 5: 34; 23:22). God is de Heer van hemel en aarde (Matt. 11:25). Zijn almacht is onbepaald (Matt. 19:26). Lichaam en ziel kan Hij verderven, reden genoeg dat de gehele wereld Hem zou moeten vrezen (Matt. 10:28). Dit zijn allemaal uitspraken van de Here Jezus. Maar wat van dit alles was iets wat Israël vóór die tijd niet geweten had? Dat is zonder meer de kennis van God, dat Hij degene is die **liefheeft als een Vader**. Zijn wezen is het Vader zijn. Zeker, ook in de psalmen wordt God als vader aangemerkt (Ps. 68:6; 103:13). Maar dat

aspect van het wezen van God was nog niet diep doorgedrongen. Het vaderschap van God is het fundament, het wezen van God. God was in het jodendom, de van de wereld vervreemde, en ongenaakbare geworden: de opsteller van de wet, die in het hiernamaals op pijnlijk nauwkeurige wijze, debet en credit afweegt. De goedheid van God is meer dan de menselijke gerechtigheid. In die zin was de religieuze gezindheid in Jezus' tijd met angst doortrokken, zowel bij de joden als de heidenen (Rom. 8:15).

"U hebt de Geest van God niet ontvangen om opnieuw als slaven in angst te leven, u hebt de Geest ontvangen om Gods kinderen te zijn en om Hem te kunnen aanroepen met ABBA, Vader". Wat de natuurlijke mens van God kent, is Zijn wet. Als hij zich niet distantieert van God, staat hij in een verhouding van angst tot God. Nu komt Jezus met een ongehoord nieuwe boodschap: Het meest innerlijke

wezen van God is dat God liefheeft als een vader. Als een vader bekommert Hij zich om de afzonderlijke behoeften van ieder schepsel. Ja, tot in de kleinste details toe (Matt. 6:26 vv; 7:11; 10:29 vv). Vergevende liefde is bij Hem net zoiets vanzelfsprekends als bij een aardse vader. Hij houdt bijzonder van wie van Hem vervreemd is (Luc. 15:6,9,24) en Hij geeft allen hetzelfde loon, omdat het goed is (Matt. 20:15). Dat betekent niet dat de Vader een krachteloze grijsaard is. Nee, Jezus kende op geen enkele manier iets van zwakte van God. Hij kende geen Vader zonder heiligheid en ernst. In het Oude Testament bestond de religieuze betrekking tussen God en mens (Volk Israël) als een overeenkomst. Toen was het verbond voor Israël en het houden van Gods geboden gekenmerkt door de 'uitbetaling van loon'. Nu staat alles in het teken van **genade** en blijven weinig grote eisen van God over. Jezus heeft onthuld, dat het wezen van God een wezen van vaderlijke liefde is. Alleen Hij heeft dit verstaan.

Jezus' vroomheid.

Als we Jezus vergelijken met andere vooraanstaande gelovigen, zijn er enkele belangwekkende verschillen. Vóór alles ontbrak bij Jezus het dankbare gevoel van een begenadigde zondaar. Jezus wist niet wat het betekent een met God verzoend mens te zijn. De grootste gave die het geloof brengt is vergeving van zonden, en die vergeving had Hij niet nodig. Nooit heeft Hij te hoeven denken aan het heil van Zijn eigen ziel. Wat bij ons vaak het einddoel van onze vroomheid is, de éénheid van de wil met de Vader, lag bij Jezus aan het begin van de weg. Hij heeft nooit de liefde van de Vader gezocht, maar al-

tijd bezeten. Daarom ontbrak bij Jezus in diepste wezen ook de deemoed, de nederige gezindheid ten opzichte van God. Het afhankelijkheidsgevoel was niet de meest fundamentele trek in deze vroomheid, zoals de filosoof Schleiermacher beweert, dat het bij ons moet zijn, en ook niet de diepe en vreugdevolle kennis dat God de alleen Machtige en Levende is. Veel van wat Jezus in dit opzicht heeft gezegd, is gesproken ter voorlichting van anderen. Het was geen symptoom van Zijn eigen leven toen Hij zei: "Vreest Hem, die beide, ziel en lichaam, kan verderven in de hel (Matt. 10:28) of wanneer Hij leerde dat ze God als Rechter moeten vrezen (Matt. 12:36). Aan Jezus' godsgeloof ontbrak angst. Hij kende ook niet de angst van het toenmalige jodendom om te zondigen tegen het derde gebod (Matt. 6:24,30). Bij Jezus was er geen angst voor God in het ziedende onweer (Matt. 8:24), dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld bij de vromen in de psalmen. Jezus was, als Gods hand aan het werk was, veelmeer vol rust en zekerheid. Bij Hem werd het woord 'Mij zult u liefhebben met uw gehele hart' voor de eerste en enige maal in de geschiedenis bewaarheid. Zijn mens-zijn bleek wel o.a. uit het feit dat hij alle emoties kende, waaronder ook de angst! Mat. 26:37 angst voor de Godverlatenheid, dood(ssrijd). vgl. Hebr.2:15; 5:7,8

Jezus' vreugde

De kern van Zijn vroomheid was Zijn liefdevolle vreugde in God. Jezus' vroomheid begeerde niets van God, zoals het zo vaak is met onze vroomheid. In die zin was er geen ontwikkeling in het leven van Jezus. Hij stelde er altijd een vreugde in dat God Zijn God is. In deze God verheugde Hij

Zich, wanneer Hij Zijn ziel aan God verliet en in Hem opgaat. Met God was Hij blij, wanneer Hij met Hem samenwerkte. Jezus' lust was de heerschappij van Zijn Vader in de wereld. De vreugde van Jezus was nauw verbonden met het vertrouwen op God. Hij heeft nooit God getart om Hem te helpen, nooit Gods bescherming in hoogmoed of doldrift opgeëist. Een dergelijke houding, wat Hij zag als het verzoeken van God, wees Hij al in de woestijn eenvoudig en waardig af (Matt. 4:7). In overeenstemming daarmee heeft Hij het ontwijken van gevaar en het Zich in veiligheid brengen (Matt. 4:12; 12:15), ja zelfs in het geheim (Joh. 7:10), tot het laatst toe niet geschuwd. Hij had de zekerheid dat Hij nergens anders dan in Jeruzalem zou sterven (Luc. 13:33) en dat Zijn uur nog niet gekomen was (Joh. 11:9). Al deze zaken leidden nooit tot een opscheperige of roekeloze houding. Hij was zeker van de bescherming van Zijn Vader. "Ik ben niet alleen, de Vader is met Mij". Dat bewustzijn heeft Hem nooit verlaten. Voor Zijn besef lag alles, de mens en de natuur, tot zelfs de mus op het dak, in Gods hand (Matt. 10:29). Hij was ervan overtuigd dat zelfs de haren op het hoofd voor God geteld waren (Matt. 10:30). In dit vertrouwen in God groeide een sterk en moedig karakter, en een grote rust. Voor Jezus was er werk én rust, in de door God verordende afwisseling. Net zoals de landman die opstaat en gaat slapen, en het zaad, alleen gelaten, laat opwassen (Marc. 4:27), zo heeft Hij Zelf ook gehandeld in rustig vertrouwen, Dat God Zelf voor de oogst zorgt. Nooit werd Hij geschokt in Zijn geloofsvertrouwen. Het laatste bewijs gaf Hij aan het kruis. Voor een mens valt het niet mee om vanuit een lijden naar God op te zien. Jezus heeft in het ultieme lijden geroepen: "Vader, in Uw handen beveel ik Mijn geest" (Luc. 23:46). En zelfs op het moment dat God Hem scheen te verlaten, liet Jezus Hem niet los. Eli, Eli, **Mijn God, Mijn God**. Met deze woorden klemde Hij Zich ook in het donkerste uur van Zijn leven nog met sterk vertrouwen aan de Vader vast (Matt. 27:46). Jezus zei tegen Zijn discipelen: "Vertrouwt op God en vertrouwt op Mij" (Joh. 14:1) en tegen Martha: "Je zult Gods grootheid zien als je dat gelooft" (Joh. 11:40 vv). Hij stelde het vertrouwen in Zijn persoon gelijk met het zien van goddelijke heerlijkheid. Verder zei Hij tegen Zijn discipelen, niet bezorgd te zijn als ze voor de menselijke rechter geleid zouden worden, omdat Hij belooft, dat Hij Zelf hun de mond zou openen en doen spreken, en hen zo wees op het vertrouwen in Hem (Luc. 21:14 vv). Jezus is zo totaal anders dan andere mensen. Men krijgt bij Hem het gevoel dat alles wat Hij zegt over vertrouwen op God, gezegd wordt met het oog op anderen. Bij

Niemand neemt
Mijn leven, Ik geef het
zelf.

Zichzelf is dit vertrouwen gemengd met een aanzienlijke hoeveelheid zelfvertrouwen. Je hoeft slechts de geschiedenis van de storm op het meer te lezen waarin Hij zich sterk en veilig voelt aan de zijde van God. Daarom is het ook niet vreemd als Hij in Joh. 10:18 zegt: “Niemand neemt Mijn leven, Ik geef het Zelf. Ik ben vrij om het te geven en om het weer aan te nemen, dat is de opdracht die Ik van de Vader gekregen heb”. Bij Jezus is de relatie met God veelmeer een ‘naast elkaar’ en toch ‘één met elkaar’, een groot raadsel.

Jezus' gebedsleven

Net zoals ons bestaan afhankelijk is van het inademen van lucht, zo kon de ziel van Jezus slechts ‘ademhalen’ in de gemeenschap met God. Zelfs midden in

het drukste gewoel van Zijn leven, hoorde Zijn ‘geestelijk oor’ onophoudelijk wat de Vader Hem vertelde en zagen Zijn ‘geestelijke ogen’ voortdurend datgene wat de Vader Hem liet zien. Nooit trad Hij in zijn handelen buiten die eenheid met God naar buiten, want ook Zijn werken werden samen met God gedaan. Jezus had altijd een alerte geest, en had als geen ander ‘plotseling invallende gedachten’. De vijgenboom, niet ver van de weg, die met zijn rijke bladertooi de hongerende ‘bedroog’, was voor Zijn opmerkelijke ziel onmiddellijk het onderwerp van een ontroerende gelijkenis (Marc. 11:12 vv). Luther heeft een groot deel van zijn leven doorgebracht in contemplatie, in overpeinzing van geestelijke dingen, en kwam uiteindelijk tot de conclusie dat werken

ook een manier was om God te dienen. Jezus heeft die tijd niet nodig gehad. We moeten werken zolang het dag is; in de nacht die komt, kan niemand werken (Joh. 9:4). Nooit heeft Hij contemplatie als enige doel in het leven verheven. Het werk verhinderde Hem soms te eten (Marc. 3: 20). Door het werk zonk Hij soms uitgeput neer op het schip (Marc. 4:38). Werken waren voor Hem Godsdiens. Zo bleef Hij in het midden van de bewogenheid van het leven volkomen in de eenheid met de Vader; een alerte geest vol innerlijke ontferming in het midden van alle uiterlijkheid. Gods werken doen is nog wat anders dan rusten in de Vader. Jezus' hele leven was een leven met God, bidden is echter nog veelmeer. In het bidden moet men geheel bij God zijn, want bidden is spreken met God. Bij het bidden treedt de mens eerst in het heiligdom van de gemeenschap met God binnen. Bid en werk, dat stond voor Jezus altijd vast, maar eerst het bidden. Zo was Hij in een bepaalde stad waar men Zijn hulp nodig had, maar Hij nam eerst tijd voor gebed (Luc. 5:15 vv). Het innigste meelevende brandde als een vuur in Zijn ziel (Matt. 9:36) en Hij wist dat Zijn werken spoedig tot een einde zouden komen (Joh. 9:4) maar van die tijd die voor het bidden bestemd was nam Hij nooit iets af. Nooit heeft iemand een dergelijk evenwichtig bestaan geleefd wat betreft de geestelijke balans van geven en nemen, een geregeld ‘ademen’ tussen zelfovergave en zelfhandhaving. Als de wereld op Hem aandrong door verlokkenende verzoeking (Matt. 4; Joh 6:15) of door haar druk (Luc. 9:29,22) of zelfs door het vele werken met zijn onrust (Marc. 1:35,34 Luc. 5:16,15), iedere keer krijgen we het idee dat Zijn gebedsleven nog intenser werd. Het was telkens weer het bevestigen van het contact met de Vader, dat de wereld probeerde los te koppelen. In die tijd was de ingetogenheid van Jezus' gebedsleven niet gewoon. Men bad het liefste daar waar anderen konden zien dat men bad, bijvoorbeeld op de hoeken van de straten of in de synagoge (Matt. 6:5). Jezus verwees de bidder naar de ‘binnenkamer’, zelden bad Hij in het openbaar. Vaak zond Hij het volk weg én Zijn discipelen (Matt. 6:45; 14:32), soms klom Hij omhoog naar een bergtop (Marc. 6:46) of ging Hij naar een eenzame plaats (Marc. 1:35), vaak in de nacht (Luc. 6:12) of als anderen sliepen (Marc. 1:35; Luc. 4:42). Van Jezus kunnen we leren dat een mens bij het bidden geen toeschouwers nodig heeft (Matt. 6:6). Tegenwoordig zijn er veel gelovigen die neerkijken op het formuliergebed en alleen het ‘vrije’ gebed verkiezen. Lutherkende gebeden van buiten, die hij steeds op een bewuste, gemeendemanier kon uitspreken. Jezus heeft zelfs nog aan

het kruis gebeden uit de psalmenbundel (Ps, 22:2). Jezus bad veel hardop (Matt. 26:39). Vanuit het hart, door de mond uitgesproken. Soms bad Jezus hardop, zodat anderen het konden horen (Joh. 11:42; 17:13). Van Jezus lezen we steeds dat Hij bij het bidden Zijn ogen ophief (Joh. 11:41; 17:1) of hoe Hij opkeek naar de hemel (Marc. 6:41; 7:34). Bij het breken van het brood sprak Hij het dankgebed uit met Zijn ogen naar de hemel gericht (Matt. 14:9). Jezus had geen hekel aan een vaste uitwendige vorm van bidden. Het zal ook niet voor het eerst geweest zijn dat Hij biddend op de grond gelegen heeft toen Hij dit deed in Gethsemane (Matt. 26:39). Het dankzeggen voor het brood was voor Hem zo'n vaste gewoonte dat de Emmaüsgangers hem daaraan herkennen (Luc. 24:35). Nooit is het uitwendige echter zo belangrijk dat Hij het Zijn discipelen voorschrijft. Hij klom graag een berg op om te bidden maar Hij wist dat Gods aanbedding aan geen berg gebonden is (Joh. 4:21). Hoewel Hij biddend opkeek naar de hemel, heeft Hij nooit enig gebaar, zoals bij Mohammed of de joden, verplicht gesteld bij het bidden. Driemaal knielde Hij in de nacht van het verraad neer, maar Hij heeft nooit iets over de maat van het bidden zelfs maar aanbevolen. Zo wilde Hij zelfs de schijn vermijden dat uiterlijke zaken belangrijk zijn bij het bidden. Zijn dagelijks werk werd door gebed gedragen. Vroeg in de morgen en in de avond knielde Hij voor de Vader. Aan tafel vouwde Hij Zijn handen en bij sommige genezingen zag Hij op naar de Almachtige. Soms waren de kortste gebeden de vurigste. Maar laten we proberen wat dieper in de geest van Zijn gebeden door te dringen. In de eerste plaats betekent bidden voor Jezus: liefhebben. Hoeveel vóórbedes bevonden zich niet in Zijn gebeden? Lees maar eens het hogepriesterlijke gebed in Joh. 17. Hoe weinig gebed voor Zichzelf en hoeveel vurige vóórbeden? Denk ook eens aan Zijn gebeden voor de mensen die Hem beledigden en vervolgden! (Matt. 5:44). Ja, Hij bad zelfs voor degene die Hem kruisigden (Luc. 23:34). Maar zeker ook toonde Hij hardop Zijn liefde voor de Vader. Zijn gebed sprak ook van een biddende nood, maar vóór alles van biddende liefde. Niet een 'Uti Deo', een gebruik maken van God, was het belangrijkste, maar veel meer het 'frui Deo', het genieten van God. Hij wilde Zich in Zijn God verheugen. En des te donkerder de wereld voor Hem werd, des te feller de liefde voor de Vader zich openbaarde: "Uw naam worde geheiligd, Uw Koninkrijk kome" (Matt. 6:9); het ging in de eerste plaats om Gods eer. Hij kon voor alles lofprijzend dankzeggen, ook bidden voor de kinderen (Matt. 11:25). Lofprijzen is immers het overstromen van een

Bidden was hier voor Jezus niets anders dan Zichzelf offeren

door liefde en bewondering gevuld hart. Volgens de leer van de rabbijnen is Hizkia niet Messias geworden, omdat hij na de redding uit Sanheribs hand geen lofzang bad. Jezus begon Zijn tocht naar het kruis met een lofzang (Matt. 26:30). Pascal laat ergens God tot de mensen zeggen: "Julie zouden Mij niet zoeken als jullie Me niet al gevonden hadden". Jezus leefde in innige gemeenschap met de Vader, op een zodanige manier dat Hij Hem overal hoorde. Dat alleen was al belangrijk in Zijn gebed, als een noodzakelijk antwoord op een bestendige manier hardop lief te hebben. En dat alles op een zodanige toon van innigste vertrouwelijkheid, zoals nog nooit bestaan heeft in de wereld. Wel had men God als Israëls Vader aangeduid en een 'Onze Vader' was ook wel eens gebeden (Jes. 63:16), maar Vader in de zin van mijn Vader (ABBA, Vader), dat had niemand nog durven zeggen...

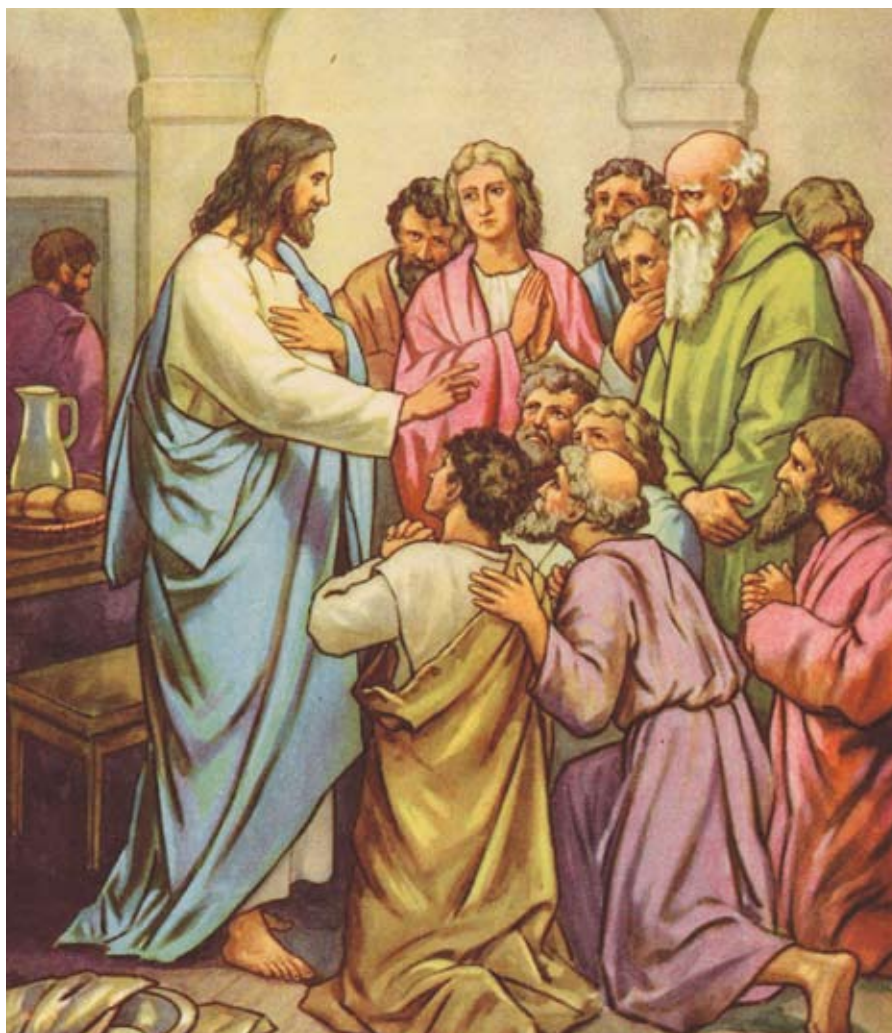
Bidden en ontvangen

Bidden betekende bij Jezus ook ontvangen. Jezus had de stellige overtuiging dat men, door te bidden met God, veel van Hem kon ontvangen (Luc. 18:3 vv). Jezus bad soms voor bepaalde omstandigheden, bijvoorbeeld dat hun vlucht niet in de winter of op de sabbat zou zijn (Matt. 24:20). Hij wist dat God, die het oor geplant had, zou horen (Ps. 94:9). Zo was gebed ook een gehoorde schreeuw om hulp en een zich laten troosten met een liefde die alle verstand te boven gaat. En toch heeft Hij voor Zichzelf nooit op deze manier gebeden, behalve dan in Gethsemane, maar dan ook onder voorbehoud (Matt. 26:39). Overigens verzekerde Hij een aantal verzen verder dat het voor Hem wel mogelijk was. "Of meent gij dat ik Mijn Vader niet kan aanroepen en Hij Mij terstond meer dan twaalf legioenen engelen zal sturen?". Hij kon het wel, maar deed het niet. Bij Hem ging het ont-

vangen in het gebed veelmeer om de inwendige behoeften van Zijn ziel. Hij zocht niet in de eerste plaats de gaven, maar de Gever. Jezus heeft altijd bij de gaven van God Zichzelf gegeven. In zulke gebedsuren zalfde God Hem met de Heilige Geest. Zo groeide Hij geestelijk van kindsbeen aan op (Luc. 2:40,52), verenigd met de Vader. Het was het gebed waardoor Gods Zoon gesterkt werd in de uren waarin Hij de eenheid met de Vader hoe langer hoe sterker voelde. Hier ligt de eigenlijke bron van Zijn geestelijke kracht. Zijn bidden was een handelen, een geestelijk werken. Door dit contact met de Vader wist Hij op beslissende momenten welke weg Hij in moest slaan. Zijn geest was te allen tijde gewillig. In het gebed werd Hij ook heer over Zijn overigens zondeloze zwakheid van het vlees. In de uren van verzoeking bad Hij des te dringender en aanhoudender om Zijn ongeschonden ziel te bewaren (Matt. 27: 46; Joh. 6:15). De werkzaamste van alle mensen is hij die de grootste bidder is.

Gebed als offer

Naast liefhebben en ontvangen betekende bidden voor Jezus ook offeren. In het gebed offerde Jezus Zijn eigen wil. Ja, in het gebed verklaarde Hij Zich bereid om Zelf offer te zijn. Aan de eerste lijdensaan kondiging ging bijvoorbeeld een gebed in eenzaamheid vooraf (Luc. 9:18). Na de spijziging van de vijfduizend bedacht Jezus dat Zijn werk op dat moment weinig vrucht droeg en dacht Hij aan het nabijkomende kruis. In die omstandigheden trok Hij zich terug en offerde Zichzelf weer op (Joh. 6:15). In het belangrijkste deel van het hogepriesterlijke gebed bad Hij: "Vader, de ure is gekomen, verheerlijk Uw Zoon" (Joh. 17:1,5), met andere woorden: "Vader, hier hebt Gij Mij" (Joh. 12:27 vv). Bidden was hier voor Jezus niets anders dan Zichzelf offeren. Tot op dat moment heeft Jezus wel van dit offer geweten, maar nu komt het er ook op aan om het te brengen. Onder Gethsemane's olijfbomen 'stierf' Hij de eerste keer. Je zou ook kunnen zeggen: Toen Jezus voor de eerste keer in het water knielde en Zich naast zondaars stelde (Luc. 3:21), heeft Hij Zich biddend tot het dragen van de zonde beschikbaar gesteld (Joh. 1:29). Jezus wist allang wie Hem verraden zou (Joh. 6:64,70), maar Hij heeft Zelf niets ondernomen om Judas tegen te houden. Bij Jezus was in die zin het bidden het zwaarste werk voor een mens. En dan begrijpen we ook dat na deze gebeden, tot driemaal toe, een verheerlijking van Jezus door God het gevolg was: namelijk bij de doop, bij de verheerlijking op de berg, en ten dage van de intocht in Jeruzalem (Luc. 3:21 vv; 9:29 vv en Joh. 12:28). Wie beseft niet dat Jezus in alle opzichten

een voorbeeld is geweest voor het echte bidden? Hoeveel kan Hij ons niet leren op het gebied van zelfverloochening? En toch zouden we Hem tekort doen als we Hem alleen als een voorbeeld zouden zien. Hij was geheel anders, en wij kunnen niet **zo maar** in Zijn voetstappen wandelen. Je zou je kunnen afvragen waarom Hij nooit samen met de discipelen bad. Hij heeft wel veel voorbeden gedaan. Hij heeft wel als heer des huizes ook voor het brood gebeden en aan het einde van het Pascha de voorgeschreven lofgezangen (Ps. 113-118) gebeden, samen met Zijn discipelen (Matt. 26:30). Maar we kennen geen enkel gebed van Jezus waarbij Zijn eenzame Ik in het vertrouwelijke wij is omgezet. Het is ook niet zo dat Jezus ons bij het 'Onze Vader' in het heiligdom van Zijn gebedsleven betreft. Integendeel, juist bij het 'Onze Vader' heeft Hij gezegd: "Zo zult **gij** bidden" (Matt. 6:9). Hij bad anders, alleen al in de aanhef. Maar Hij distantieerde Zich niet van Zijn leerlingen. Op sommige punten verschilde het gebed echter. Zo moest de tollenaar bidden: "O, God, wees mij zondaar genadig" (Luc. 18:13). Jezus had dat gebed niet nodig. Zelfs in Zijn stervensuur had Hij dat gebed niet nodig en was Hij Zich ten volle ervan bewust, dat Hij niet gelijk was aan andere

mensen. En net zomin er een gebed van boete en berouw over zijn lippen kwam, bad Hij ook niet voor Zijn heiligmaking, of dat Zijn geloof niet zou ophouden. De bede bij het 'Onze Vader' is een erkenning van het hebben van een behoefte. Deze behoefte wordt zelfs gevonden bij de man die wist 'dat alle dingen Hem overgegeven zijn van de Vader' (Matt. 11:27). Daarom bad Hij soms anders dan wij. Dank, lofprijs en aanbidding vulden Zijn gebed. En als Hij 'anders' bad, bad Hij voor anderen en wist Hij dat Hij één met de Vader was (Joh. 11:42). Er lag iets van koninklijke volmacht in Zijn woord, toen Hij ten overstaan van Petrus, teneinde deze tot kalmte te stemmen, verzekerde: "Maar Ik heb voor u gebeden (Luc. 22:32) en nu, Petrus, is het voldoende". Jezus heeft in het laatste uur voor velen voorbede gedaan. Hij was immers de Hogepriester, middelaar, mediator. Waarlijk Hij had ook **Zelf** macht Zijn leven af te leggen of te behouden. Wie echter zelf macht heeft, die is niet, zoals wij in onmacht, op de hulp van anderen aangewezen.

Gerard Feller

(Fragmenten uit: 'De Christus der Schriften, de Here der Heerlijkheid' geschreven door Otto Borchert, 1924)

De geest die schu achter Kruident

Terug naar de natuur! Dat is tegenwoordig in veel glossy bladen het steeds terugkerende motto. Als tegenreactie op onze steeds meer gedigitaliseerde, virtuele cultuur, moeten we meer terug naar, en één worden met onze natuurlijke omgeving. Want alles wat de natuur biedt is natuurlijk toch goed? In dit klimaat worden alternatieve gezondheidsmiddelen, waaronder kruidentherapie, steeds populairder. Naar schatting één op de drie mensen in het westen gebruikt kruiden om gezond te worden of te blijven (1). In tien jaar tijd is wereldwijd de markt met 400% gegroeid tot 20 miljard dollar. Bij de drogisten, maar zeker ook de apothekers, is kruidentherapie in opmars. Maar zijn alle kruiden zo onschuldig? We zien onder de noemer 'natuurlijk genezen' steeds meer een bonte verzameling van natuurgeneeskundige therapieën, esoterische leringen, en meditatieve en magische praktijken schuil gaan. Ze hebben niet een lichamelijke genezing, maar vooral een geestelijke verandering als doel. Ze gaan vaak uit van een oosterse spiritualiteit en een primitief magisch wereldbeeld. In dit artikel willen we een aantal van die achterliggende filosofieën blootleggen en waarschuwen voor de verderfelijke invloed die ze op lichaam, ziel en geest kunnen uitoefenen. Dit betekent niet dat alle vormen van gebruik van kruiden, buiten de fytotherapie in de ban gedaan moeten worden. Maar in dit artikel wil ik vooral het gevaar benadrukken dat veel geestelijke stromingen, kruiden gebruiken om tot een verandering van denken en paradigma's, te komen die onbijbels is.

Kruidengeneeskunde en fytotherapie

Veelal worden kruidengeneeskunde en fytotherapie door elkaar gebruikt. Hoewel deze twee benamingen helaas ook op verpakkingen wisselend gebruikt worden, willen we wel scheiding maken tussen deze begrippen. Fytotherapie, wat letterlijk betekent: behandeling met planten, is een geneeswijze met geneesmiddelen, die als actieve ingrediënten uitsluitend

u wil kan gaan herapie

planten, delen van planten of plantenmaterialen of combinaties daarvan bevatten, in ruwe of bewerkte staat (2). Het is zeker ook een bijbelse opvatting dat bepaalde planten een geneeskundige werking kunnen hebben.

De laatste decennia worden steeds meer plantendelen systematisch geëvalueerd op hun positieve of negatieve medische effecten en veiligheid (3). Wanneer plantendelen de toets van een dubbelblinde methode uit de evidence based geneeskunde doorstaan, en bovendien voldoen aan de gestelde veiligheidsnormen, dan worden deze, net als elk ander geneesmiddel opgenomen in de reguliere geneeskunde. In die zin zou je fytotherapie geen alternatieve geneeskunde moeten noemen, maar veelmeer de voorloper van de moderne farmacologie. Kruidengeneeskunde daarentegen komt voort uit de volksgeneeskunde, die veelmeer gebaseerd is op overlevering en intuïtie, en meer te zien is als een bonte verzameling van geneeskunde gebaseerd op: oosterse geneeskunde, antroposofie, Ayur Veda, islamitische geneeskunde, taoïsme, winti, Tibetaanse geneeskunde, maar ook op sjamanisme, indianengeneeskunde, wicca en andere vormen van hekserij. De kruidengeneeskunde is al duizenden jaren de voornaamste behandelmethode voor de zieke mens geweest.

Nadelen van kruidengeneeskunde en fytotherapie

Naast de bovengenoemde verschillen tussen kruidentherapie en fytotherapie, kun je zeggen dat ze ook samen enkele belangrijke nadelen hebben.

- 1) De kwaliteit van de gebruikte grondstoffen kan variëren, waardoor het moeilijk wordt de juiste dosis vast te stellen.
- 2) Als het plantaardige materiaal niet het hele jaar beschikbaar is, moet het op een of andere manier worden geconserveerd, bijvoorbeeld door het te drogen, waardoor de geneeskrachtige werking kan veranderen.

- 3) Er kan, net zoals bij reguliere middelen, overgevoeligheid ontstaan. Niet alles wat uit de natuur komt is per definitie gezond. Kruidengeneeskunde is met andere woorden geen synoniem voor 'onschuldig' of 'onschadelijk' en het adagium: "Baat het niet, dan schaadt het niet" is zeker niet van toepassing (4).
- 4) Daar tegenover staat dat het zoeken van een goed alternatief voor medicijnen met soms veel bijwerkingen niet verkeerd is. Jaarlijks sterven er velen aan bijwerkingen tgv medicijnen.

Dat een kruid werkzaam is impliceert ook dat het bijwerkingen kan hebben of schadelijk kan zijn bij verkeerd of overmatig gebruik. Paracelsus (1493-1541) zei al: "Alles is gif en niets is zonder gif, alleen de dosering bepaalt dat iets geen gif is". Enkele voorbeelden zoals die in de Wikipedia staan:

- St. Janskruid verhoogt de gevoeligheid van de huid voor de zon. Het zou niet mogen worden ingenomen samen met bier, koffie, wijn, chocolade, salami of gerookte of gepekeld voedingswaren, omdat die chemica-

liën bevatten, die slecht reageren met het kruid, en misselijkheid kunnen veroorzaken. Het is niet werkzaam voor een ernstige depressie en mag niet genomen worden in plaats van de voorgeschreven antidepressiva. St. Janskruid geeft veel interacties. De medicijnen met de belangrijkste wisselwerkingen zijn afweeronderdrukkende middelen, middelen die worden gebruikt bij een HIV-infectie, digoxine, bepaalde slaapmiddelen, een middel tegen hartritme stoornissen, de anti-conceptiepil, antistollingsmiddelen en theofylline (5).

- In 1990 werd in België een proces gestart tegen artsen, apothekers en importeurs van Chinese kruiden, toen een honderdtal vrouwen te horen kreeg dat hun nieren totaal vernietigd waren door "ongeneeslijke interstitiële fibroses". Alternatieve artsen hadden hen een geneeskrachtige cocktail met Chinese kruiden voorgeschreven om te vermageren. Het kruidmengsel bevatte onder meer een plantensoort uit het geslacht aristolochia die aristolochiazuur bevat, dat op zichzelf zeer giftig voor de nieren (nephrotoxisch) en kankerverwekkend is.

- Recentelijk zijn in verschillende landen officiële waarschuwingen voor ayurvedische producten van kracht omdat ze hoge waarden van giftige zware metalen zoals lood, kwik en/of arsenicum bevatten (6).

Diagnostiek

Kruidentherapie is een middel dat gebruikt kan worden na een diagnose van de klacht. In het algemeen kun je zeggen dat de diagnostiek van ziekten het beste kan gebeuren door gekwalificeerde mensen in de reguliere geneeskunde. Als kruidengeneesmiddelen voorgeschreven worden door een natuurgeneeskundige, dan moet dit mijns inziens altijd in overleg en met toestemming van een verantwoordelijk (huis)arts gebeuren. Ook al zijn sommige kruiden 'onschuldig', dan nog kunnen bij de diagnostiek dingen over het hoofd gezien worden, die soms zelfs van levensbelang blijken te zijn. Veel fytotherapeuten en kruidengeneeskundigen zien de geïsoleerde werkzame stof in de reguliere geneeskunde vaak als een drug (9). De superioriteit van de kruiden wordt, zegt men, meer in synergetisch opzicht uitgedrukt, namelijk zodanig dat het ene kruid met het andere meer opbrengt dan de som van de individuele waarden ($1+1=3$) (10). Vaak beweert men dat drugs (medicijnen in de reguliere geneeskunde) een alleenstaande actieve substantie bevatten die uit een plant genomen zijn en kunstmatig gemaakt worden. Kruiden echter, zegt men, bevatten een breed spectrum van katalysatoren die harmonieus zouden samenwerken. De synthetische drugs zouden in die zin vreemd zijn aan het lichaam, dit in tegenstelling tot kruiden die 'natuurlijk' en 'veilig' zouden zijn. Men heeft een visie over het zelfgenezende vermogen, dat zou worden geactiveerd door de 'natuurlijke' plantendelen (11). Op dit punt zijn we aangeland waar wetenschap en kritisch denken verdampen en we vervolgens terecht komen in een esoterisch wolkendek (12). De fytotherapie en kruidentherapie beschikken niet over een eigen vorm van diagnostiek. Afhankelijk van het kader waarin de fytotherapie wordt toegepast (natuurgeneeskunde of reguliere geneeskunde) gebruikt men de diagnostische methoden die daar beschikbaar zijn. Een aantal kruidengeneeskundigen in ons land past de fytotherapie toe in combinatie met paranormale geneeskunst. Ook wordt soms gebruik gemaakt van het 'uitpendelen' van kruiden (7).

Toepassingen: fytotherapie en kruidengeneeskunde

De westerse natuurgeneeskunde baseert zich op de leer van humores van Hippokrates van Kos waarbij ook gekeken wordt naar gezonde eet- en drinkge-

woonten, het belang van frisse lucht en een natuurlijk verloop van processen in het lichaam. Fytotherapie wordt gebruikt om de balans tussen de lichaamssappen (bloed, gele gal, zwarte gal en slijm) te herstellen. Vroeger werd dit geassocieerd met de leer van de vier temperamenten (sanguinische, flegmatische, choleriche en melancholische temperament). Dit is in de psychologie echter een achterhaalde leer. De moderne versie van de humoraalpathologie is de homotoxineleer. Ziekte wordt gezien als een verstoring van de verstoorde homeostasis in het lichaam. De lichaamsvochten (extracellulair volume) zijn vergiftigd met toxische producten (afvalstoffen en voedingsstoffen). Deze 'dyscrasie' kan worden opgeheven door het afweermecanisme van het lichaam in werking te stellen, waardoor toxische producten via de uitscheidingsorganen worden verwijderd. De kruiden zouden

het vermogen hebben tot deze afvoer van toxinen aan te zetten en zo het lichaam te ontdoen van evenwichtverstorende factoren (7).

Onbijbelse geestelijke verklaringsmodellen

Het belangrijkste bezwaar tegen de kruidengeneeskunst is dat men kruiden, bewust of onbewust, gaat gebruiken met een magisch of spiritueel doel. Deze spirituele en magische invloeden worden vaak aangewend via allerlei rituelen, meditatie, magische handelingen of spreuken bij het zaaien, oogsten, bereiden of consumeren van de kruiden. Genezing heeft minder tot doel een lichamelijke, biologische genezing, maar veelmeer een geestelijke, spirituele en magische genezing. Vaak is dit denken gebaseerd op een oosterse spiritualiteit en een primitief magisch wereld- en mensbeeld, die volgens drs.

Matzken (8) vaak vier zaken met elkaar gemeen hebben:

1. Mens en kosmos worden door een universele levensenergie doorstroemd.
2. De macrokosmos komt overeen met de microkosmos: het lot van de mensen spiegelt zich af in de macrokosmos van de sterren, maar de gezondheid spiegelt zich af in de microkosmos.
3. Ziekte ontstaat door een verstoring van het evenwicht van energie, of door storende zones of stoffen die de vrije stroom van energie belemmeren.
4. Genezing is het herstel van de harmonie met de kosmos (en daarmee met 'god', zoals new age die voorstelt). Dit gebeurt door het reguleren van de stroom van levensenergie van de patiënt in de microkosmos.

Gedachten over energiebalans in de kruidenleer

Hoewel kruidentherapeuten zich niet willen laten voorstaan als 'ontdekkers' van mechanische en chemische processen, veronachtzamen ze dit gebied ook weer niet. De meerderheid van de kruidendeskundigen beschrijft de 'energie' in hun kruiden als het therapeutisch werkzame effect. Er is door Mary L. Chavez, klinisch onderzoeker aan de universiteit van Chicago van de afdeling Pharmacy Dower Grove 3, veel dubbelblind klinisch onderzoek gedaan om die sprookjes van energiewerking te ontmaskeren. Kruidendeskundigen zwakken deze onderzoekresultaten af en willen het exacte toetsmechanisme van werkzaamheid vermijden door te schamperen dat het niet mogelijk is dit te onderzoeken omdat het meer een 'holistische' benade-

ring vraagt en van individu tot individu verschilt (13). Het voornaamste kenmerk wat aan de kruiden toegeschreven wordt is 'haar energie' en haar interacties met de mens. Om het effect van kruiden toe te schrijven aan energie is veel fantasie nodig en weinig wetenschappelijk bewijs beschikbaar. In het algemeen werken medicijnen op biochemische wijze. Energie duidt in zijn algemeenheid op een kracht. Deze kracht kan op geen enkele manier worden aangetoond, behalve dan in de fantasie en het geloof van kruidentherapeuten. Het woord energie is zeer misleidend hier, omdat het pré-existent werkt, dat wil zeggen dat het concept van energie in planten berust op een vals begrip. Daardoor kunnen de fysische bezwaren gladgestreken worden door het geloof in energieën in ons lichaam. Het is een staaltje dialectiek, dat door een begrip in een geheel ander kader te zetten, dit begrip een andere betekenis geeft. Zo worden er veel perifere geloofssystemen in ons denken over kruiden geplant (12). Zo beweert Terry Willard Ph. D., fytotherapeut en auteur:

"Elke plant heeft zijn eigen natuur, of beter gezegd: een eigen karakter en persoonlijkheid. Het zou dan dom zijn om aan te nemen dat er buiten de moleculen geen patronen van energie in de plant zijn. De eerste stap in het begrijpen van de kruidenleer ligt in het aanvaarden van het feit dat we ons veelmeer moeten focussen op de essentie van de persoonlijkheid van de plant, dan op de wetenschappelijke beschrijvingen (10).

Hij gaat verder:

"Een kruid is een levende substantie en heeft zijn eigen gesternte aan energie. We denken toch ook niet over onszelf of over onze hond of kat als een verzameling van fysieke delen. We hebben emoties, mentale concepten en spirituele gevoelens" (10).

Door het op deze wijze voor te stellen, maakt hij een switch in de waarneming van kruiden, en dwingt daarmee kruiden voor te stellen als humane attributen en schrijft zo aan planten vooral psychische en geestelijke effecten toe. In 'All about Herbs' (14) lezen we:

Er zijn verschillende soorten van medicinale kruiden, die we vandaag de dag gebruiken: Europese, Indiaanse, Chinese, ayurvedische, en westerse kruiden.. Ondanks alle verschillen in terminologie die voor kruiden gebruikt worden, is de overeenkomst in deze systemen dat ze bij de therapie het lichaam zien als een eenheid. Elk van die systemen gebruikt de energie van die planten die nodig is om werkzaam te zijn, in samenwerking met de 'natuurlijke energie' in ieder individu (14).

Nu zijn we weer een stap verder door de 'energie' van het kruid in samenhang met 'onze energie' te brengen. Deze gedachte wordt verder uitgewerkt door Terry Willard Ph. D. als hij opmerkt:

"In ons eigen verleden, in de wereldgeschiedenis is een ander doel van medische hulp al tijden bekend. Deze hulp begint met theorieën (let op het woordgebruik) van levensenergie die zich verhouden tot fysische vormen van menselijke wezens en de ziekten die ze hebben"(10). Hij voegt er aan toe:

"Deze energie is bekend onder vele namen. De levenskracht, chi, prana en ook vitale energie". Een andere kruidendeskundige, David Hoffman, heeft het ook over dit levenskrachtprincipe als hij stelt:
"Ver buiten het fysieke niveau kunnen kruiden ook werken op het niveau van levenskracht, die het effect versterken" (15).

Zo wordt stapsgewijs het denken van de werking van planten omgekeerd tot een geloof waarin het leven van de plant ons (geestelijk) leven beïnvloedt. De mens wordt gedegradeerd tot een klomp energie. Vaak

Elke plant zou zijn eigen 'energie' hebben.

wordt genezing gebruikt om tot een transformatie van denken te komen, waarbij de mens door het gebruik van 'natuurlijke' middelen ook een ander geloof c.q. natuurreligie aan gaat hangen, waarna de stap tot magie en zelfvergoddelijking heel dichtbij ligt. We zullen een aantal van die filosofieën achter het gebruik van kruiden belichten en bijbels toetsen.

Kruiden in de antroposofie

De antroposofie baseert zich op de inzichten van Rudolf Steiner, waarbinnen de mens als vier met elkaar verbonden delen wordt gezien: het fysieke lichaam, het etherische lichaam, de ziel en de geestelijke kern. De antroposofische geneeskunde ziet ziekte als een onbalans tussen deze delen en tracht de balans te herstellen

met fytotherapie. Men gelooft ook in de reïncarnatie. Er bestaat een grote overeenkomst tussen antroposofische en homeopathische geneesmiddelen. De overeenkomst zit vooral in de bijzondere wijze van de bereiding van de geneesmiddelen: het verdunnen, het zgn. potentiëren (37). Men gelooft dat bij het schudden bijzondere krachten vrijkomen die op de 'levenskracht' van de mens zouden inwerken. Planten worden niet gezien als substantie of materie, maar aangenomen wordt dat men levenskracht, geestelijke kracht, opneemt. Men assimileert de 'vormkracht' die in de plant is samengetrokken. Daarbij kiest men producten die volgens de biologisch-dynamische landbouwmethoden zijn gekweekt. Dit houdt in dat men rekening houdt met de stand van de hemellichamen tijdens zaaien, planten, bemesten en

oogsten (7). De verschillende delen van de plant brengt men in verband met het vierdelige mensbeeld. Men maakt onderscheid tussen twee groepen stoffen:

- voedingsstoffen, die meer in verband staan met kosmische krachten (water, honing, melk en vruchten). Deze voedingsstoffen horen meer bij de geestelijke gerichtheid van de mens.
- voedingsstoffen die meer in verband staan met aardse krachten (incarnerende voeding) (graan, groenten en zout).

De Bijbel wijst de filosofie en de reïncarnatiegedachte van de antroposofie af. Het is de mensen gegeven, eenmaal te sterven en daarna het oordeel (Hebr. 9: 27). De spiritualiteit van de antroposofie is een weg van zelfverlossing of van reïncar-

natie, het is een zoeken naar 'geestelijk leven' buiten Jezus Christus om. Dat is de grote waarschuwing uit Deut. 28 t/m 30, bijvoorbeeld Deut. 29:17,18 en 30:17-18 welke waarschuwing zo kort daarna al weer in de wind werd geslagen (Deut. 32:15-18) (noot 8).

Kruiden in de Chinese geneeskunde

Ongeveer 2000 jaar geleden begonnen de Chinezen hun filosofie over het leven en de natuur vorm te geven in de geneeskunde en het behandelen van ziekten (16).

Deze medische kennis wijkt echter fundamenteel af van de huidige in het westen algemeen aanvaarde kennis. Dit is heel eenvoudig te verklaren. Om religieuze redenen was het de Chinezen verboden om stoffelijke overschotten van overledenen

te ontleden. Vandaar dat veel elementaire kennis van de anatomie en fysiologie van het menselijke lichaam in China niet aanwezig was. Men was namelijk van mening dat de persoon in het hiernamaals dan zijn plaats niet meer kon innemen tussen zijn voorouders. De blaas en de galblaas worden gebombardeerd tot hoofdorganen. Het hart zou de zetel zijn van de geest van de mens, in plaats van de hersenen of de hersenstam. De hersenen spelen bijna geen enkele rol als het gaat om gezondheid. Net als andere belangrijke systemen of organen zoals het afweersysteem, de hormonen, de alvleesklier, het verlengde merg enz. (17). De oosterse geneeskunde gaat uit van het yin-yang-principe. Yin en yang zijn de antagonistische en tegelijk complementaire krachten. Yin is de middelpuntzoekende kracht (centripetaal) en yang de middelpuntvliedende kracht (centrifugaal). Deze dynamische tegenstelling vinden we volgens de Chinese geneeskunde terug in alle facetten van het bestaan. Ook ons lichaam en onze geest worden volgens het taoïsme beheerst door aanvullende krachten. Wanneer er evenwicht tussen de polariteiten bestaat, zijn we gezond. Is er verstoring van deze balans, dan is er sprake van ziekte. De verhouding tussen yin en yang wordt weerspiegeld in de levensenergie, die chi (of tsji) genoemd wordt. Chi stroomt door specifieke kanalen die meridianen genoemd worden. Men onderscheidt twaalf hoofdmeridianen, die elk zouden corresponderen met een inwendig orgaan. In zes van deze organen met bijbehorende meridianen domineert de yin-energie (longen, milt, hart, nieren en lever en 'meester van het hart', een onzichtbaar orgaan) en in de overige zes (dikke darm, maag, dunne darm, urineblaas, galblaas en 'drievoudige verwarmder', een ander onzichtbaar orgaan) de yang-energie (7). Men kent o.a. de 'vijf elementen'-leer, namelijk metaal, water, hout, vuur en aarde, die correspondeert met de orgaansystemen. Andere componenten die hiermee corresponderen zijn windrichtingen, seizoenen, kleuren, warmte, klimaat en spirituele kwaliteiten (18). Volgens de kruidendeskundige Lesley Tierrat heeft de 'energie' van een plant verschillende aspecten, die samen de plant een unieke persoonlijkheid geven. Deze aspecten zijn verwarmende (yang) of koelende (yin) energie. Beide, plant en het lichaam, reflecteren deze verwarmende of koelende eigenschappen. Als het lichaam 'uit balans' is zal het te 'heet' of te 'koud' zijn. En een plant of kruid met die specifieke eigenschappen zou dat evenwicht kunnen herstellen. In de traditionele Chinese geneeskunde kent men de macrobiotiek waarin deze gedachten ook naar voren komen. Ook nu nog beweren bijvoorbeeld de klassieke

acupuncturisten dat er vrouwelijke en mannelijke geesteskrachten yin en yang in alle voedsel zit. Bij yin-ziekten moet men door het eten van yang-voedsel tot een gezonde (geestes-) balans komen. Zonder macrobiotische voorschriften zal een acupunctuurbehandeling niet helpen, menen de acupuncturisten in China (17).

Bijbelse kritiek op het Chinese denken

Het is duidelijk hoe de Chinese traditionele geneeskunst verweven is met filosofische inzichten en dat de kruidenleer vanuit de natuurfilosofie is ontstaan. De leer van I Ching (de veranderingen) die het taoïsme en feng shui sterk beïnvloed heeft, stelt dat wat vandaag goed is, morgen slecht kan zijn, wat impliceert dat er geen absolute waarheid is. Waarheid is volgens dit denken een relatief begrip. Bijbels gezien: Als er geen waarheid is, dan volgt eruit dat er geen wet is en dat betekent weer dat er geen zonde is. Maar de Bijbel zegt dat de wet de Waarheid is (Ps. 119:142) en dat door de wet de zonde gekend wordt (Rom. 3:20). I Ching en het gedachtegoed in het taoïsme zegt in wezen: als er geen waarheid is, is er geen God en is er geen Verlosser. In Jes. 43:11 staat: "Ik ben de enige God en buiten Mij is er geen redder". Het concept van yin en yang stelt yin voor als duisternis en yang als licht, alles beweegt van yin naar yang en weer terug van yang naar yin, zo wordt duisternis licht en licht duisternis. Een logische conclusie zou zijn dat God, als 'ultieme energiebron' afwisselend licht en duister zou zijn. 1 Joh.1: 5 weerlegt die filosofie: 'God is licht, en in Hem is in het geheel geen duisternis'. In Hebr. 13:8 staat: 'Jezus Christus is dezelfde, gisteren, vandaag en voor altijd'. Het Chinese tao of weg, kan niet in woorden beschreven worden of bekend zijn, en dit is in grote tegenspraak met de uitspraak van de Here Jezus: 'Ik ben de weg en de waarheid en het leven, niemand komt tot de Vader dan door Mij' (Joh. 14:6). En op een andere plaats: 'En dit is het eeuwige leven, dat ze de enige God mogen kennen en Jezus Christus die Hij gezonden heeft' (Joh. 17:3). De Here Jezus is eeuwig leven en Hij deelt dit leven met de gelovige. In diepste wezen zijn I Ching en taoïsme religies waarbij de aarde het middelpunt is; ze stellen de eenheid in alles en van alles centraal. Yin en yang is de essentie in de natuur, de mensen en de planten waarin de 'levenskracht' te vinden is. Wij als mensen zouden door deze levenskracht verbonden zijn met de rest van de natuur en kosmos. We moeten gaan geloven in animisme en ons geestelijk o.a. afhankelijk stellen van geesteskrachten die in planten zouden zijn. Verder moeten we door de yin-yang-gedachten alle scheiding die

Jezus tussen licht en duisternis gemaakt heeft, weer opheffen. Spiritueel gesproken is het enige kruid wat wordt aangeboden door dit alles: hemloch (dollekervel, een vergiftigde schermbloemige plant).

De Ayur Veda, de traditionele Indiase geneeskunst

Ayur Veda is de oudste geneeswijze in de wereld. Het woord betekent in het Sanskriet: wetenschap van het leven. Ayur Veda heeft een grote invloed gehad op bijna alle geneeswijzen, inclusief de oude Griekse, Chinese en Westerse geneeskunst. Het wordt in India al duizenden jaren geëxerciseerd. In de 16e eeuw schreef Paracelsus, die de vader van de westerse geneeskunst genoemd wordt, een geneeswijze die voornamelijk uit de

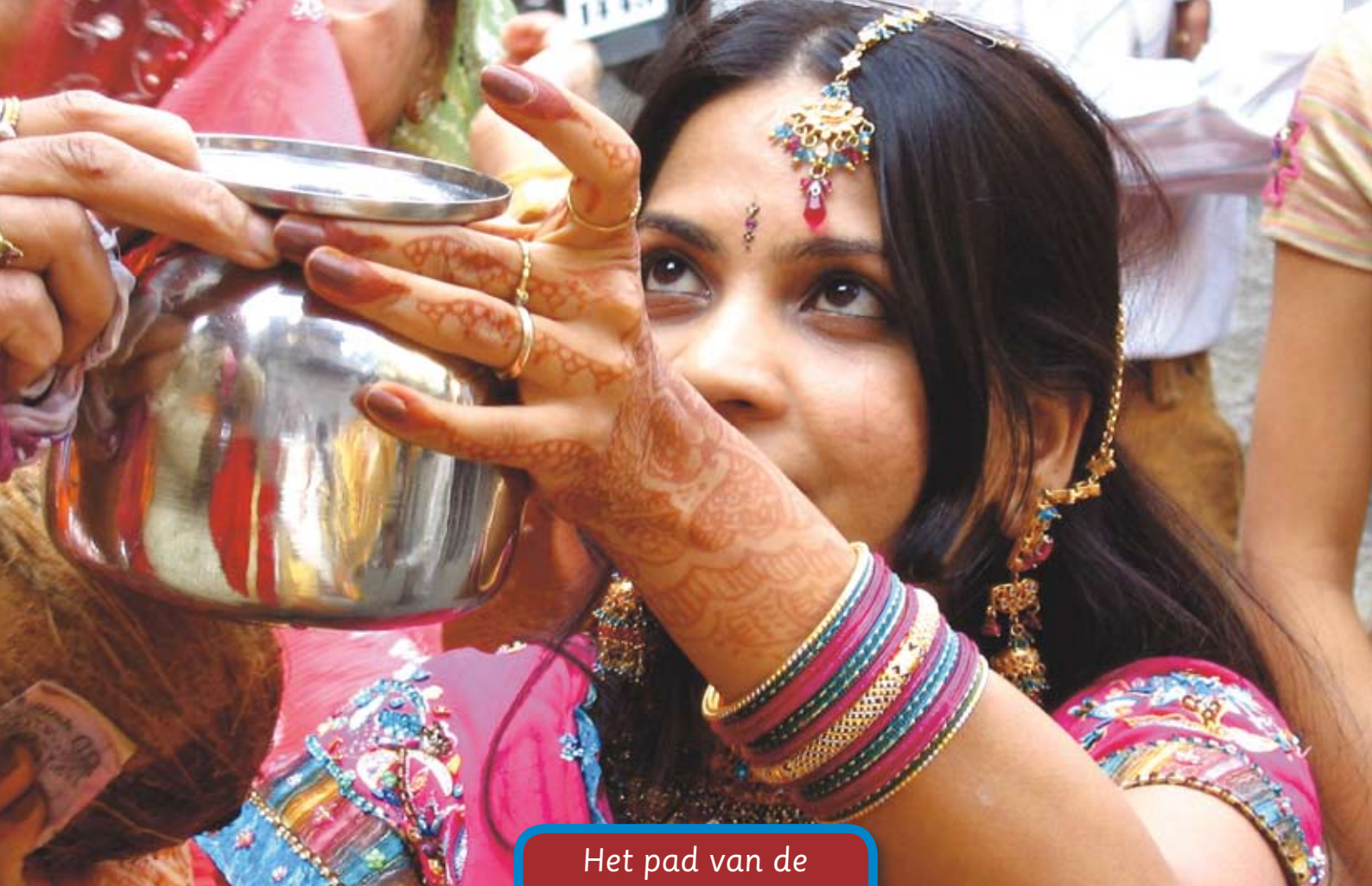
mensen daarvoor klaar zijn. De Ayur Veda combineert kruidengeneeskunde met mineralen, diëten, en oefeningen zoals yoga en meditatie (20). In dit geheel moeten de kruiden een werking hebben binnen het holistische systeem. Ayur Veda houdt een veelomvattende filosofie in, die verder gaat dan geneeskunde. Het omvat het hele leven, dat de relatie van het individu tot de kosmos inhoudt. Als zodanig bevat het leven, en alle methoden die tot een betere harmonie moeten leiden (21). Planten vertegenwoordigen veel meer dan materialistische voeding en of medicijnen, want zij brengen ook spirituele en occulte krachten over. Planten zouden ons liefde, de voedende kracht van de zon en het universele licht brengen, zodat we het universele leven kunnen betreden. Deze

Ayur Veda genomen is (19). De praktijk van de Ayur Veda is te zien als een holistische geneeswijze. Dr. Nitin Patel, een gezondheidsleraar met een medische graad in alternatieve geneeskunde, zegt: "Volgens de Ayur Veda wordt een levend lichaam op dezelfde manier bestuurd door dezelfde vijf krachten die de natuur besturen namelijk: lucht, water, aarde, vuur en ether. Als er leven in ons lichaam komt, werken er drie vitale katalysatoren, tridosha genaamd, die onze gezondheid onderhouden namelijk: vata (lucht en ether), pitta (vuur) en kapha (water en aarde). Elk mens heeft een unieke combinatie van deze drie dosha's en ziekte is een disbalans tussen deze dosha's. Ayur Veda is een denkwijze die gebaseerd is op het geloof dat het lichaam de mogelijkheid heeft zichzelf te genezen, als de

'zonnige vriendjes' brengen ons in contact met de filosofische bron van het hindoeïsme. De Ayur Veda is voortgekomen uit de Veda's, de heilige hindoeïstische boeken van kennis, de goddelijk geopenbaarde verhalen van India. De vier veda's bevatten Rig Veda, Sama Veda, Yajur Veda, en Atharva Veda. Ayur Veda is een deel van de vierde Veda, die veranderingen inhoudt van zieken door middel van mantra's, kruiden en potenties. Als je met deze medische vooronderstellingen instemt, kom je onvermijdelijk in contact met de geest van het hindoeïsme. De historische voorstelling van God als Brahman verschilt binnen twee tradities. De ene traditie ziet Brahman als een persoonlijke god, en de andere ziet hem als een niet-persoonlijke god, een bewustzijn, dat gezien wordt als een ongedifferentieerde realiteit (21).

Het pad van de puja.

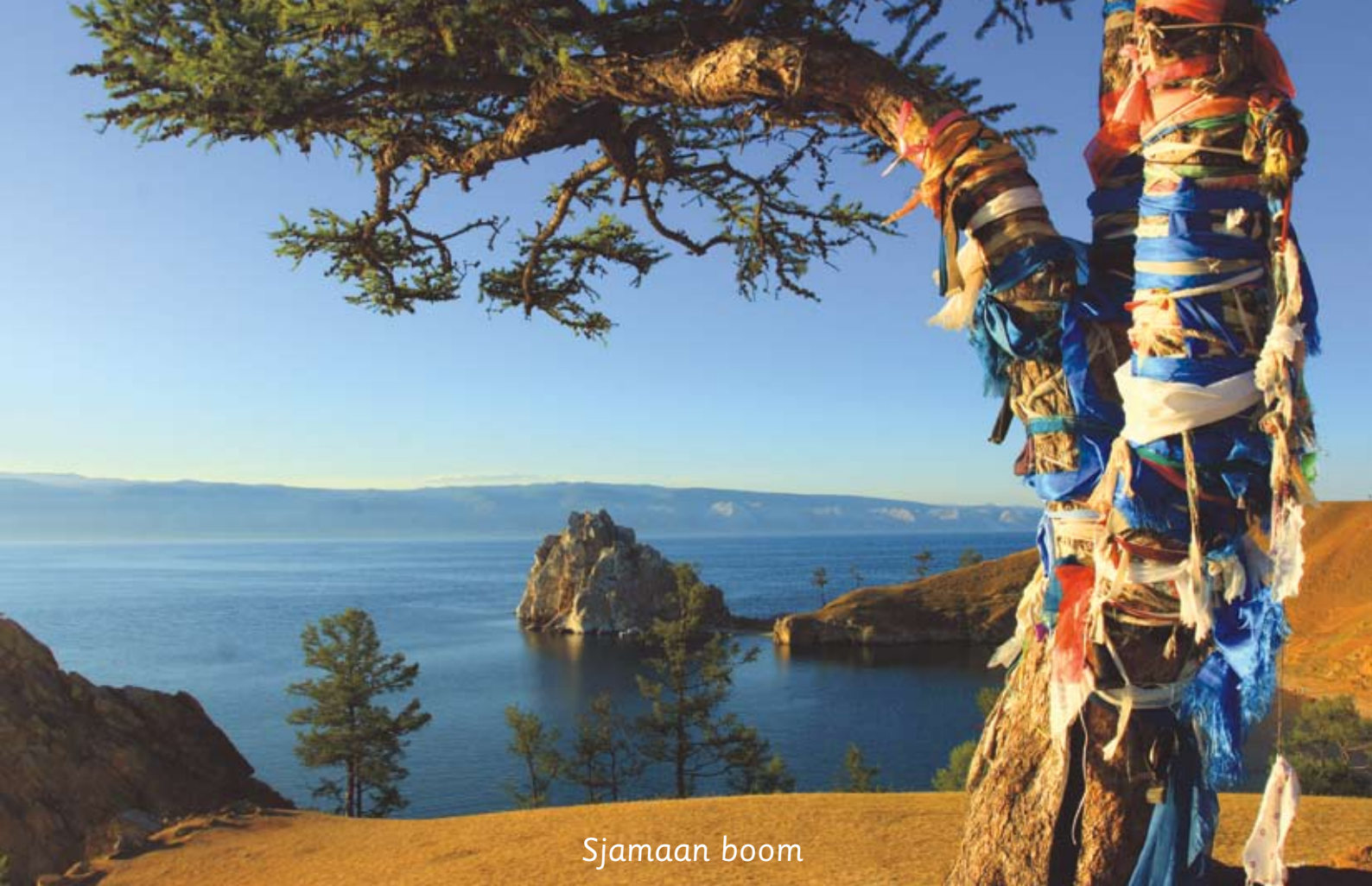
God in de Bijbel is niet een onpersoonlijke kracht maar een persoon. In Psalm 31:14 staat: 'Maar ik geloof in U, Heer. Ik zeg dat U mijn God bent'. Het hindoeïsme biedt een complexe kosmologie dat het universum als een groot kosmisch ei ziet. De tijd verloopt cyclisch van krita yuga (gouden eeuw) tot kali yuga (de tegenwoordige tijd). De mensheid wordt ook cyclisch bekeken. In het hindoeïsme is dharma de absolute wet, die alle processen in het universum, inclusief het leven van een individu, bestuurt (vergelijkbaar met tao in de Chinese filosofie). Zij is de basis van de moraal. Karma is de wet van oorzaak en gevolg, waarin iedere daad of actie resulteert in andere acties of daden. In het karma bestaat ook de nalatigheid om te denken of handelen. Als voortvloeisel van de cyclische zienswijze van het menselijke leven is er het 'wiel des levens'. Na de dood verlaat de ziel het lichaam en reïncarneert in een ander lichaam, een ander(e) persoon, dier, plant of mineraal. Dat eindeloze proces van activiteit en reïncarnatie heet samsara. De manier waarop men reïncarneert, hangt af van de verdiensten en falen van alle daden van een mens, dat zijn karma genoemd wordt (24). Eén leven is nooit genoeg. Met deze geest en manier van denken kom je in aanraking door kruiden te gebruiken die bereid en geoogst zijn volgens de Ayur Veda. In de Bijbel is er geen sprake van samsara of reïncarnatie. Er is wel sprake van een spirituele wedergeboorte door het

ontvangen van het leven van Jezus Christus. Jezus zegt dat je opnieuw geboren moet worden (Joh. 3:7). Deze geestelijke wedergeboorte is niet een sluitstuk van eindeloze reïncarnaties zoals de hindoes dit zien (moksha), maar wordt door geloof in Jezus door genade ontvangen. Het hindoeïsme beweert dat alle manifestaties die via onze zintuigen en denken binnenkomen relatief zijn, in absolute termen vertaald: onwaar (24). Als er geen waarheid en realiteit is, is er ook geen zonde. In 1 Joh. 1:8 staat: 'Als we zeggen dat we geen zonde hebben, dan misleiden we ons en is er in ons geen waarheid'. Het hindoeïsme kent geen zonde maar ziet het als een inbreuk op dharma, wat in het karma zichtbaar wordt. In Psalm 51:4 lezen we: 'Tegen U, U alleen heb ik gezondigd en kwaad gedaan in Uw ogen'. Het doel van de moksha is een bevrijding van samsara, niet een bevrijding van een eeuwigdurende pijniging en foltering in de hel. Hindoeïstisch geloof in de hel, genaamd naraha, betreft een kommervol gebied van het bewustzijn en het brein, die niet als permanent gezien wordt. Bijbels gezien is de hel een eeuwigdurende verwijdering van God. God wil dat niemand in de hel gestraft wordt. Hij heeft veel geduld met ons om ons te redden. Hij bewees zijn liefde voor ons door op een genereuze manier onze plaats aan het kruis in te nemen, zodat God op een

rechtvaardige wijze Zijn woede over onze zonde op Hem neer deed komen, zodat wij eeuwig leven en vergeving konden krijgen. Veracht Zijn liefde en genade niet, maar omarm ze echter! Jezus als redder en verlosser. We zouden angst voor de hel en angst voor Jezus moeten hebben die ons gewaarschuwd heeft met: 'Vrees Hem, die nadat Hij gedood heeft, macht heeft om in de hel te werpen voorwaar Ik zeg u, vrees Hem' (Luk. 12:5).

De paden in het hindoeïsme

Het Hindoeïsme kent niet een pad van bevrijding. De meeste hindoes volgen één van de drie religieuze paden. Allereerst karm-marga. Dit pad bevat zelfopofferende daden en puja (dit is bidden in een tempel of tot een icoon, of persoon of god door bloemen, rijstolie, melk of wierook te offeren). Het tweede pad is bhakti-marga, hetgeen een gepassioneerde, liefdevolle aanbidding tot een god naar keuze inhoudt, en wat gedaan wordt door chanten, zingen en bidden. Het derde pad is de jnana-marga, het pad der kennis, meditatie en yoga. Hindoeïsme is een godsdienst van werken, waar geen plaats is voor genade. Karma kan door een individu vorm gegeven worden, maar kan niet van buiten veranderd worden (24). De Bijbel leert dat verzoening met God, de vergeving van de zonden, en eeuwig leven in de hemel, een vrije gift is. Deze zegening is door genade van God, door het geloof, en dat niet uit uzelf, het is een

Sjamaan boom

gave van God, door het geloof van Jezus Christus alleen, niet uit werken, opdat niemand roeme (Ef. 2:8-9).

Volgens de bhakti-yoga reageert god op onze liefde. Liefde, activiteiten en kennis zijn de paden waarop je god moet vinden. Dat klinkt goed, maar het gaat uiteindelijk niet om onze eigen liefde. 1 Joh. 4: 10: 'Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad en Zijn Zoon gezonden heeft als verzoening voor de zonden'. De Here Jezus voorziet in een definitie als het gaat om liefde: "Als je van Mij houdt, hou je Mijn geboden" (Joh. 14:15). Alle elementen van het hindoe-offersysteem, zijn in diepste wezen een offer aan zichzelf (25). God accepteert niet ons offer maar alleen dat van Jezus. 'Want er is één God en één middelaar tussen God en mensen, namelijk Jezus Christus' (1 Tim. 2:5; zie ook Ef. 5:2). Het hindoeïsme leert dat er vele goden (avatars) zijn en dat zij de manifestaties zijn die Brahman vertegenwoordigen, en dat we een god mogen uitkiezen om te aanbidden, die noodzakelijk is tot een persoonlijke bevrijding en die ons de weg wijst naar het moksha of nirvana. Zij worden gezien als de incarnatie van een god. Een goeroe heeft zich volkomen geïdentificeerd met die god en leeft in die realiteit (25). Volgens het hindoeïsme is het grootste probleem, dat de mensen niet verlicht zijn (26). Er bestaat geen zonde maar onwetendheid. Mensen moeten

komen tot een 'hoger bewustzijn' waarbij de ziel van de mens (atman) tot het bewustzijn van je innerlijke zelf komt, en dat je je realiseert dat je Brahman bent, de ultieme realiteit van ieder mens, en dat alles wat leeft hetzelfde is. Kort gezegd: We moeten tot de conclusie komen, dat ieder van ons god is. Als we weten dat we 'god' zijn, hebben we geen redding meer nodig. Ayur Veda verenigt de visie van 'energie' en zijn 'balans' in het universum en in ons, het concentreert zich op de aarde. De cyclische patronen in de natuur worden op de mens toegepast. Zo moet de mens vele doden sterven en reïncarnaties doorlopen. Het verlies aan onderscheid tussen natuur en mensheid is een stap verder in de verlorenheid door zelfvergoddelijking. Hindoeïsme is een satanische misleiding, die mensen weg houdt van de waarheid, dat onze God en Verlosser de enige is, die wil dat alle mensen behouden worden en tot erkenning van de waarheid komen (1 Tim. 2:4). De kruiden die bij de ayurvedische geneeskunst worden aangeboden zijn gecultiveerd in duisternis en geoogst met bedrog. Zie voor een verdere uitwerking van de Ayur Veda in de moderne holistische geneeskunst de artikelen op de Promise-site over dr. Deepak Chopra (27).

Indiaanse kruidengenezing en sjamanisme

Er is in het westen steeds meer interesse in de spiritualiteit van indianen (o.a. Inca's, Noord-Amerikaanse indianen en sja-

manen). Natuurkrachten zijn in het leven van indianen bijzonder belangrijk. Kruiden zijn bijna synoniem met genezing. De oorspronkelijke Indianen geloven dat door de geest die er in de kruiden was, ziekten konden worden genezen (10). Als je je verder oriënteert op de geest van deze 'natuurvolken' kom je steeds verder van de bijbelse waarheden af te staan. Ze zien god als 'De Grote Geest' die het universum gemaakt heeft. Er ontwikkelden zich nog meer goden: moeder aarde, en vader hemel of zon en maan, die zich bezig hielden met het scheppen van dingen, terwijl de grote god zich terugtrok in de hemel (28). In Ef. 3:9 staat dat God alle dingen geschapen heeft en in Kol. 1:16 is te lezen: 'Want in Hem (Jezus Christus) zijn alle dingen geschapen, die in de hemelen en op aarde zijn, de zichtbare, en de onzichtbare, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten, alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen'. De Indianen geloven dat zon, maan en aarde hun kracht kregen van de grote geest, die alles controleerde. In Luk. 8:25 heeft de Here Jezus controle over de natuurmachten en zijn die Hem gehoorzaam.

Verder zijn er wereldwijd veel sjamanisten die gezondheid zien door de staat waarin het 'droomlichaam' verkeert. Om de diagnose te kunnen stellen en te beoordelen moet de sjamaan in trance komen door o.a. allerlei hallucinerende drugs te gebruiken waardoor men een kijkje in de

Éen met de natuur.

geestelijke wereld krijgt. Het voert in dit artikel te ver om dit verder uit te werken (zie 31).

Gaia de godin van de aarde en de wicca's

Als je alle tot dusver besproken religies vergelijkt, valt op dat ze op de natuur gericht zijn. Natuurreligies zijn tegenwoordig op allerlei wijze doorgedrongen in het gebruik van kruiden. In 'Planetary Herbalism' wordt dit uiteengezet. De kruidenleer is een religie van de natuur, die een balans tussen hoofd en hart vertegenwoordigt. Men gaat meer op 'artistieke intuïtie' af dan op wetenschappelijke duiding (29). Natuurreligies schrijven goddelijke krachten toe aan de aarde en een ver doorgevoerde verbinding met de bewoners van de aarde. In de elementen van de kruidenleer is een beschrijving van die eenheid te vinden: "Des te meer we ons richten op de natuur en onze relatie daarmee, des te meer komen we tot het besef dat we één zijn" (30). Dit wordt voorgesteld als het Gaia-concept: de Griekse godin van de aarde is een levend wezen met vergelijkende zintuigen, intelligentie, herinnering en vermogen tot handelen, ze is de geest van de aarde, ze is ecologie. Kruidenleer is verankerd in de Gaia-filosofie van elementen en kruiden. De relatie tussen genezende planten en mensen is te zien als een Gaia-actie in de context van een ecologische omhelzing, aldus David Hoffman (30). Het gaat verder dan een behandeling of verlichting van ziekte, het is een transcendent onuit-

sprekelijke transformatie. De manier van denken maakt weer geen verschil tussen God, de natuur en de mens. De aarde is niet God, maar Ps. 24: 1 zegt: 'Des Hèren is de aarde en haar volheid, de wereld en die daarop wonen'. De rampspoed die over de mensheid is gekomen, wordt niet veroorzaakt door scheiding met de natuur, maar scheiding van God als gevolg van een zondige rebellie. Jes. 59: 2 zegt over rampspoed: 'Maar uw ongerechtigheden zijn het die scheiding brengen tussen u en God en uw zonden doen Zijn aangezicht voor u verborgen zijn, zodat Hij niet hoort'. Onze redding en verlossing liggen niet in de kruiden, maar in het bloed van Jezus. We hebben vergeving van onze zonden, en verzoening met God nodig. Volgens een handboek van de wicca, is wicca een religie die zich vooral bezig houdt met eerbied voor de natuur, zoals die bestaat tussen de godin en god. De godin is de natuur, de universele moeder. De god is de gemalin van de godin (32). In 'Roots of healing' staat: "We weten dat de primaire levenskracht van de aarde in de planten zit. We vertrouwen op de mogelijkheden van de genezing door de aarde, en daarom doen we een beroep op planten voor voeding, genezing en spirituele hulp. Onze eerbied voor de mysteries van geboorte, leven en dood en vernieuwing leidt ons ertoe in harmonie te leven met de natuur, terwijl we haar ritmes nauwgezet volgen. We zijn verbonden met de wisseling van seizoe-

nen, het weer, en de cycli van de maan. We zijn in de gemeenschap bekend als kruidenvrouwen, vroedvrouwen, heksen, zusters en wijze vrouwen. We gaan door met de praktijk van onze geneeskunst, ondanks de vervolging van religieuze organisaties, regeringen en medisch establishment. Ik ben gaan inzien dat de aanwezigheid van een ongeconditioneerde liefde, die uitgaat van de aarde zelf zich uit in haar kruiden. Deze aanwezigheid die ik ontdekte, is een goddelijke wijsheid, de grote godin. Denk eens na over de gedachte dat planten geschenken zijn die onderwijzen en genezen. Door hen moeten we weer in contact komen met de fluisteringen van de aarde zelf. Luister naar hun liederen. Laat de wijze vrouw in je ontwaken" (33).

In 'Wicca Craft' lezen we:

'Wicca is een positieve, sjamanistische natuurreligie, waarin twee belangrijke godheden geëerd worden: de godin, het vrouwelijke aspect in haar drie hoedanigheden als maagd, moeder en oude vrouw, en haar gemaal 'de gehoornde god'. Wicca is een eenvoudige natuurreligie, die broederlijke liefde preekt en harmonie met respect voor alle levensvormen'. Volgens Scott Cunningham is de aarde de manifestatie van goddelijke energie en openbaart haar geheimen aan de wicca's, die naar de aarde luisteren. Buiten zijn betekent: omgeven zijn in de tempel van heiligheid (32). De Bijbel heeft het niet over een godin, maar over de Vader die in de hemel is (Matt. 6:1). Geen godin en haar gemaal,

maar in Matt. 28:19 staat: 'Ga daarom uit en leer alle volken, hen dopende in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest'. De Here Jezus Christus, het Lam van God, is de Schepper van hemel en aarde, aanbid Hem!

Kruidenleer als middel tot zelfverlossing

Veel kruidenleer is er op gericht om andere geloofssystemen dan het christelijke te promoten. Het bijbelse wereld-, God- en mensbeeld moeten vervangen worden door een occulte en magische manier van denken. Het fundament van de stromingen in de kruidenleer is antichristelijk, en wil onze geest rijp maken voor een nieuwe wereldvisie en geestelijke werkelijkheid. We moeten afstand nemen van de autoriteit en waarheid van de Bijbel, en worden gemanipuleerd om een pantheïstische natuurreligie aan te hangen, die ons bindt aan de planten en 'goden' van de aarde. Volgens David Hofman (15) is de 'intieme omhelzing van onze wereld' een genezende kracht die de mensheid transformeert naar een nieuwe relatie met de aarde, onszelf en elkaar. Of zoals het in 'Medicine of the Earth' verwoord wordt: 'Alles is verbonden'. De aarde vibreert in het ritme van de kosmos en in de kleinste dingen op aarde herkennen we het hoogste in de hemel, we zijn allemaal een deel van die kosmische werkelijkheid' (35). Kruidenmagie is volgens Scott Cunningham 'een samenwerking tussen plant en mensen, tussen hemel en aarde, tussen microkosmos en makrokosmos, een verzameling van energieën, die samengesmeed worden en veranderingen aanbrengen die buitenstaanders als bovennatuurlijk zien. Kruidentherapie wordt gebruikt voor magie. Magie is een natuurlijke wetenschap met principes en wetten en werkt met onze persoonlijke energieën' (36).

Het lijkt op een herstel van de hof van Eden door onszelf, terwijl de verwijdering daarvan een duidelijk gevolg was van de zonde. De zonde die alleen verzoend kan worden door het plaatsvervangende offer van Jezus Christus. Alleen geloof in Hem biedt perspectief op een nieuwe hemel en aarde, niet een geloof in energetische kracht van kruiden die op onze 'levenskracht' zou inwerken. De kruidenleer brengt ons gebondenheid. Ze beloven een natuurlijke en harmonieuze weg om terug te keren naar de natuur en het paradijs. Het is de oude leugen die voor het eerst weerklonk in die hof van Eden: 'Gij zult als God zijn' (Gen. 3:5). Deze leugenachtige geest van de satan klinkt opnieuw in de geestelijke achtergronden van de kruidenleer. In 2 Tim. 2:26 worden we opgeroepen tot nuchterheid: 'Dat men komt tot erkenning van de waarheid en zich ontnuchterd wendt tot de wil van

Hem (Jezus Christus), om los te komen uit de strik des duivels, die hen gevangen hield'. In Joh. 8:36 staat: 'Als de Zoon u vrijgemaakt heeft, bent u werkelijk vrij'. Door genade en verzoening mogen we uitzien naar een volmaakte nieuwe hemel en aarde.

Drs. R. van der Ven stelde de volgende bijbelse toepassingen op over het omgaan met kruiden/voeding voor een christen, dit naar aanleiding van het boek De kerk van Korinthe en wij van dr. L. Batelaan. (43)

Een veel gestelde vraag is: Mag een christen gebruik maken van (eventueel) aan de afgoden gewijd voedsel of kruiden? Je kunt de bijbel op twee manieren eenzijdig gebruiken:

a) Eenzijdig bijbelgebruik door het alleen citeren van 1 Kor. 8:4: 'Wij weten, dat

er geen afgod in de wereld is dit levert een eenzijdig 'ja' als antwoord op.

b) Eenzijdig bijbelgebruik door het alleen citeren van 1 Kor. 10:19: 'hun offeren is een offeren aan boze geesten dit levert een eenzijdig 'nee' op.

Door de gehele context te bestuderen ontstaat een genuanceerde bijbelse conclusie, met de volgende toepassingen:

- 1) Bovenaan dient te staan de eer van God: eren wij Hem door deze voeding/kruiden te gebruiken of niet? (10:31)
- 2) Eveneens bovenaan: kunnen wij Hem (als Schepper) danken voor de voeding/kruiden? (1 Tim. 4:4,5, 1 Kor. 8:6,10:26). Alles wat God geschapen heeft, is goed en niets daarvan is verwerpelijk, als het met dankzegging aanvaard wordt; want het wordt ge-

heiligd door het woord Gods en door gebed.’ Door God geschapen voedsel/kruiden, kan/kunnen niet demonisch besmet zijn: vlees is vlees, kruiden zijn kruiden. Zie ook Marc. 7:18-20. Homeopathische middelen (gepotentieerd) en ayurveda middelen vallen niet onder ‘alles wat God geschapen heeft’ (het gaat hierbij expliciet om ‘spirituele krachten’, liefst in middelen waarin in het geheel geen materie meer aanwezig is [de materie is wegverdond en gepotentieerd]).

- 3) Vervolgens dient bovenaan te staan het bijbels liefdegebed; als wij tot aanstoot zijn voor een medegelovige (die problemen heeft met het gebruik van deze spijzen) dienen we van ons ‘recht’ geen gebruik te maken; het geloof van de medegelovige zou ernstige schade kunnen lijden (1 Kor. 8:7-13).
- 4) Wees ook niet tot aanstoot voor een heiden (het christelijk getuigenis staat op het spel); als deze je mededeelt dat het gaat om offerspijs dien je ervan af te zien (het christelijk getuigenis staat op het spel).
- 5) Een christen dient niet deel te nemen aan heidense offermaaltijden (gebruik van voeding in een afgodische setting, bijvoorbeeld de eetzaal van een hindoe-tempel, of een maaltijd bij iemand thuis waarbij een afgodsaltaartje dienst doet).
- 6) Omdat offerspijs op zich niet demonisch besmet is kunnen we vrij gebruik maken van voeding/kruiden, zonder navraag te doen (en mits

voldaan wordt aan 1-5, zaken die alles te maken hebben met het bijbels liefdegebed, Matt. 22:38, Deut. 6:4,5, 1 Joh. 2:3-6).

- 7) Zowel ‘zwakken’ als ‘sterken’ dienen goed bijbels onderwijs te ontvangen aangaande deze materie; ons geweten wordt gevormd door Gods Woord (iemand hoeft niet ‘zwak’ te blijven; maar ook een ‘sterke’ kan leren bijbelse grenzen in acht te nemen, 1 Kor. 10:12,22).
- 8) Biologisch-dynamisch (antroposofisch) voedsel is gewijd voedsel; zonder navraag te doen weet je dat! Weet je niet of voedsel mogelijk biologisch-dynamisch is, dan kan zonder navraag te doen, dit voedsel gebruikt worden (met inachtneming van 1-5).
- 9) Hoe gaan we concreet met kruiden om? Als christenen moeten we nooit kruiden betrekken die vanuit die verkeerde spirituele context worden aangeboden. Het maakt veel verschil uit of we een kruid betrekken van een ayurvedatherapeut of van de markt: zonder navraag te doen mogen we kruiden betrekken van een verantwoordelijke firma (1 Kor. 10:25-26). Als we weten dat een bepaald product van een verdacht adres komt, of via een verdachte therapeut wordt aangeboden of occult behandeld is, dan zouden we als christen om dit product te nemen. Als we het niet weten weet, en we de Here gezocht hebben bij de keuze, mogen we ook weten dat Gods beschermende hand daarover ligt (het

wordt geheiligd door het woord Gods en door gebed, 1 Tim. 4). Natuurlijk zijn o.a. chinese en ayurvedakruiden ook niet aan te raden vanwege de bijvoeging van schadelijke bestanddelen (aristolochia, zware metalen, bijnierschorshormonen). Aangaande voeding het volgende. In natuurvoedingwinkels wordt bij groenten/fruit een etiket gevoegd: biologisch of biologisch-dynamisch. Als het gaat om andere verpakte voeding, dan zijn de merken Demeter en Aquarius biologisch-dynamisch; als het gaat om kruiden staan de merken Wala, Weleda voor biologisch-dynamische producten. Het Eko-merk betreft biologische (geen biologisch-dynamische) voeding (deze kan gewoon gebruikt worden).
(einde citaat)

In de Bijbel lezen we dat God ons als rentmeesters heeft aangesteld over de schepping, waar we gebruik mogen maken van ‘het jong groen, zaadgevend gewas en vruchtbomen, die naar hun aard vruchten dragen, welke zaad bevatten’ (Gen. 1:29). Daar speelt toetsing aan wat de Heer welgevallig is, en dankzegging als middel in Zijn handen een grote rol. Daarbij kan veel wat in dit artikel genoemd is de toets niet doorstaan, omdat het betoverd is. In het begin van dit artikel hebben we verschil gemaakt tussen fytotherapie en kruidentherapie. Daar dit verschil voor een leek in de praktijk niet altijd gemakkelijk te maken is, is het van belang kruiden te betrekken van een apotheker, die zich niet inlaat met bovengenoemde filosofieën en die verantwoording wil nemen over zijn fytotherapeutische producten. Er wordt zowel op nationaal als Europees niveau gewerkt aan een registratiebeleid voor fytotherapeutica. Apotheken hebben een verantwoordelijkheid bij het afleveren van fytotherapeutica. Met behulp van enkele stellingen kan een beleid ten aanzien van fytotherapeutica in de apotheek worden geformuleerd. Er is in de apotheek behoefte aan informatiemateriaal over deze middelen zodat cliënten beter geadviseerd en voorgelicht kunnen worden over deze niet altijd onschuldige middelen (38). Vraag uw apotheker of hij hier rekening mee houdt. Vanaf 1 januari 2002 dient er op kruidenpreparaten (eet- en drinkwaren) een gebruiks- en doseringsadvies te staan. Op kruidenpreparaten die als eet- of drinkwaar kunnen worden aangemerkt moet naast het gebruiks- en doseringsadvies een lijst van ingrediënten en de naam of handelsnaam, en het adres of de vestigingsplaats van de fabrikant of persoon die verantwoordelijk is voor het in de handel brengen van de waar, vermeld zijn (40). Gebruik nooit gepotentieerde

middelen zoals homeopathische middelen (herkenbaar met een D + getal op het etiket hoger als 1). Gebruik nooit bachbloesemtherapie of -remedies (39) en gebruik geen spirituele aromatherapie (41).

Neem nooit onbekende kruidenmengsels uit het oosten. Neem geen kruiden die ingestraald, uitgependeld, ritueel gezaaid, gekweekt of geogst zijn, geen kruiden uit een toverboek, of ingegeven door overleden artsen, geen biologisch dynamische kruiden en voedingsmiddelen, kruiden uit tropisch Afrika of Zuid Amerika zonder bovengenoemde waarborg, kruiden die verkocht worden door occulte genezers. Bij het bezoeken van een fytotherapeut dient men er rekening mee te houden, dat de meeste fytotherapeuten er dubieuze of occulte behandelingen bij doen. De fytotherapie wordt helaas als vak geleerd aan scholen voor natuurgeneeswijzen, die vaak ook dubieuze new-age praktijken en filosofieën onderwijzen.

Van de Ven stelt naar aanleiding van zijn toetsingscriteria :

Mensen moeten nooit kruiden betrekken die vanuit die verkeerde spirituele context worden aangeboden. Het maakt veel verschil uit of ik een kruid betrek van een ayurvedatherapeut of van de markt: zonder navraag te doen mag ik kruiden betrekken van een verantwoorde firma (1 Kor. 10:25-26). Als ik weet dat een bepaald product van een verdacht adres komt, of via een verdachte therapeut wordt aangeboden of occult behandeld is, dan zondig ik als christen om dit product te nemen. Als ik het niet weet, en ik de Here gezocht heb bij de keuze, mag ik ook weten dat Gods beschermende hand daarover ligt (het wordt geheiligd door het woord Gods en door gebed, 1 Tim. 4).

V.d Ven geeft in zijn boek 'Van kwaal tot erger' (41) enkele belangwekkende adviezen voor een gezond leven

- 1) Zijn we bereid onze leefwijze te veranderen? (dieet, stoppen met slechte gewoonten, zoals alcoholgebruik en roken, meer lichaamsbeweging, meer rust?)
- 2) Bidden we tot God dat we de signaalfunctie van bepaalde klachten verstaan? (bijvoorbeeld steeds weer opkomende hoofdpijnen of moeheid)
- 3) Maak dankbaar gebruik van de huidige kennis van de reguliere geneeskunde. Maar ga hiervoor toetsend te werk Bid voor allopatische en fytotherapeutische geneesmiddelen als middel in Gods hand.
- 4) Bij vele klachten zijn er geestelijke en/of psychische (mede)oorzaken. Zijn we bereid wrok, verbittering en agressie af te leggen als werken van het vlees?

*Gerard Feller, maart 2008
met fragmenten uit Herbalism: medicine or mysticism door Doug Ecklund R.Ph.
<http://www.logosresourcepages.org/NewAge/herbalism.htm>*

Noten

- 1) Alternative Pharmacy by Karen Snyder in Drug Topics 7-7-97
- 2) Ned. Vereniging voor Fytotherapie (definitie)
- 3) Edzard Ernst, prof. of complementary medicine aan de Exeter University
- 4) Wikipedia
- 5) Ziekenhuis.nl Alternatief voor antidepressiva?
- 6) <http://indian-medicos.blogspot.com/2007/04/australia-issues-alert-over-metal.html> "Australia issues alert over metal content in traditional Indian medicines" – Indian Medicos, 1 April, 2007 <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/15598918?dopt=Abstract>
- 7) Heavy Metal Content of Ayurvedic Herbal Medicine Products JAMA. 2004; 292:2868-2873 <http://persbericht.nl/inp/2005/03/02/R211.htm> Waarschuwing voor ayurvedische Indiase kruidenpreparaten
- 8) Geneeswijzen in Nederland door Paul van Dijk, arts, Ankh Hermes, Deventer 1976, 2003
- 9) Handboek New Age van drs. R.H. Matzken, Buyten en Schipperheijn, Amsterdam 1990
- 10) Herbal Medicine www.earthlink.net/~clanbear/herbs/
- 11) Herbs, Their Clinical Uses by Terry Willard, Ph.D. 1996, Wild Rose College of Natural Healing Ltd. Calgary, Alberta, Canada
- 12) Encyclopedia of Natural Remedies by Louise Tenney, M.H. 1990, Woodland Publishing Inc. P.O. Box 160 Pleasant Grove, Utah
- 13) Herbalism: medicine or mysticism door Doug Ecklund R.Ph
- 14) Herbal Remedies in the Pharmacy by Wendell L. Combest, Ph.D. George Nemezc, Ph.D. in US Pharmacist 7-97
- 15) Herbal Article-All About Herbs www.viable-herbal.com/herbsol
- 16) The Complete Illustrated Holistic Herbal by David Hoffman 1996, Element Books Ltd. P.O. Box 830 Rockport, Ma.
- 17) Traditional Chinese Medicine www.globalearn.com/articles/emotions
- 18) Interview with Nitin Patel: Authentic Ayurveda in Natural Pharmacy 6-97
- 19) The Yoga of Herbs by Dr. David Frawley and Dr. Vasant Lad 1992, Lotus Press P.O. Box 325 Twin Lakes, Ws.
- 20) The Complete Illustrated Guide to Ayurveda by Gopi Warrior and Deepika Gunawant 1997 Barnes and Noble Inc. by arrangement of Element Books Ltd.
- 21) The Elements of Hinduism by Stephen Cross 1994, Element Books P.O. Box 830 Rockport, Ma.
- 22) The Basics of Hinduism by Herbert Ellinger 1996, SCM Press Ltd. Trinity Press Int. P.O. Box 851 Valley Forge, Pa.
- 23) The Basics of Hinduism by Herbert Ellinger 1996,

SCM Press Ltd. Trinity Press Int. P.O. Box 851 Valley Forge, Pa.

- 25)) The Elements of Hinduism by Stephen Cross 1994, Element Books P.O. Box 830 Rockport, Ma.
- 26) Teach Yourself Hinduism by V.P. (Hemant) Kanitkar and W. Owen Cole, 1995 NTC Publishing Group 4255 W. Touhy Ave. Lincolnwood (Chicago), Ill.
- 27) <http://www.stichting-promise.nl/artikelen/body-mind-methodes-en-occultisme/deepak-chopra-deel-1.htm> <http://www.stichting-promise.nl/artikelen/body-mind-methodes-en-occultisme/deepak-chopra-deel-2.htm>
- 28) World Mythology, 1993 Roy Willis general editor Henry Holt and Co.
- 29) Planetary Herbology by Michael Tierra CA N.D., 1988 Lotus Press Twinlakes Wi.
- 30) The Elements of Herbalism by David Hoffman, 1990 Barnes en Noble Books 1997
- 31) <http://www.stichting-promise.nl/artikelen/virtualliteit-en-occultisme/sjamanisme.htm>
- 32) Wicca a Guide for the Solitary Practitioner by Scott Cunningham 1988, 1997 Llewellyn Publications St Paul, Mn.
- 33) The Roots of Healing – A Woman's Book of Herbs by Deb Soule 1995, 1996 A Citadel Press Book published by Carol Publishing Group
- 34) Wicca Craft by Gerina Dunwich 1997, A Citadel Press Book published by Carol Publishing Group
- 35) Medicine of the Earth by Susane Fischer Rizzi 1996 Rudra Press P.O. Box 13390 Portland, Oregon
- 36) Magical Herbalism by Scott Cunningham 1982, 1997 Llewellyn Publications St Paul, Mn.
- 37) .. <http://www.iocob.nl/antroposofie/antroposofische-preparaten.html>
- 38) Pharma Selecta http://www.rnwebdesign.nl/pharmaselecta/site/index.php?option=com_content&task=view&id=366&Itemid=57
- 39) <http://www.stichting-promise.nl/artikelen/natuurgeneeswijzen-en-occultisme/bloesemtherapie-of-bachremedies.htm>
- 40) Voedsel- en warenautoriteit http://www.vwa.nl/portal/page?_pageid=119,1639827&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_file_id=10366
- 41) Spirituele aromatherapie <http://www.stichting-promise.nl/artikelen/natuurgeneeswijzen-en-occultisme/spirituele-aromatherapie.htm>
- 42) Van kwaal tot erger door drs. Ruud van der Ven, Buyten & Schipperheijn, Amsterdam, 1997
- 43) De kerk van Korinthe en wij (dr. L. Batelaan, Wever – Franeker, 1971).

Zoektocht door de wereld van

Er is in onze tijd een enorme interesse voor het paranormale. We kunnen allerlei interessante boeken kopen over onderwerpen waar we vroeger nooit van hoorden: reïncarnatie, bijna-dood-ervaringen of het genezen van mensen door het overdragen van energie. We horen van ervaringen met engelen of geleidegeesten. We kunnen cursussen volgen in een New Age-centrum of we gaan naar een paranormaals-beurs toe.

Maar er komt ook een vraag op: wat vinden we in deze alternatieve paranormale wereld? Vinden we daar werkelijk wat we zoeken? In de wereld van het paranormale horen we nogal eens dat we het kaf van het koren moeten scheiden. Er is dus een besef dat er ook gevaren op de loer liggen. We moeten inderdaad heel goed weten wat we doen als we een onbekende wereld binnentreden. Met welke krachten komen wij in aanraking? Doen ze ons goed of doen ze ons kwaad? Voor welke invloeden stellen wij ons open?

Om de paranormale wereld enigszins in kaart te brengen. Ten eerste kan men opvallende paranormale gaven hebben zoals telepathie en helderziendheid. Ten tweede is het populair geworden om met geesten en 'engelen' te communiceren. Het contact maken met geesten noemt men "channeling". Ten derde worden er paranormale krachten ontwikkeld om daarmee mensen te helpen of kwaad te doen (zwarte magie). Veelvuldig wordt er door alternatieve helpers gesproken over kosmische energie, die men gebruikt om mensen te genezen. 'Reiki' is nu heel populair.

Paranormale krachten en ervaringen zijn reëel! Niet alleen New Agers, maar ook christenen hebben meer oog gekregen voor de realiteit van wonderen. Als we in wonderen geïnteresseerd zijn, kunnen we in feite in de Bijbel ons hart ophalen. Daar vinden we bijzondere buitenzintuiglijke ervaringen. Om enige voorbeelden te geven. We lezen over voorspellende dromen van Jozef en zijn vermogen om dromen uit te leggen. De profeten voorzagen wat er in de toekomst gaat gebeuren en ze hebben ook de komst van de Messias voorzien. Mensen zien engelen verschijnen en Jesaja zag zelfs God op Zijn troon zitten. Jezus genas zieken, dreef demonen uit en wekte zelfs doden op. Daarnaast geloof ik ook dat een paragnost iets van de toekomst kan zien en dat een magnetiseur iemand van hoofdpijn kan afhelpen. De grote vraag is echter: Gaat het in deze alternatieve paranormale wereld om dezelfde wonderen als in de Bijbel? Komen

ze uit dezelfde bron voort? Ik leerde vroeger uit New Age-boeken dat het om dezelfde wonderen zou gaan, of we nu met Christus of met oosterse goeroes te maken hebben. Als bijvoorbeeld een yogi na zijn dood verschijnt, werd dat vergeleken met de opstanding van Christus.

Maar in de Bijbel vinden we andere taal. Er wordt gewaarschuwd dat er ook duistere machten zijn, namelijk demonen, met de satan als overste. Er wordt gewaarschuwd voor praktijken waardoor men met verkeerde krachten in aanraking komt. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer men spiritisme beoefent, d.w.z. geesten van doden gaat oproepen (zie Deuteronomium 18: 9-12).

De Bijbel leert dat we de geesten moeten onderscheiden of ze uit God zijn, want de satan kan ook tekenen en wonderen doen. Jezus waarschuwde: "Want er zullen valse Christussen komen en valse profeten, en ze zullen grote tekenen en wonderen doen om, indien mogelijk, zelfs de uitverkorenen op een dwaalspoor te brengen" (Matt. 24:24, vert. GNB).

Misschien denkt u: uit ervaring leren we wel of het paranormale ons goed doet of kwaad. Nu, ik heb op dit gebied de nodige ervaring gehad en ik wil u meenemen op mijn zoektocht door de paranormale wereld.

De interesse voor het paranormale had ik van huis uit meegekregen en toen ik theologie ging studeren, ging ik me daarnaast in parapsychologie en in oosterse godsdiensten verdiepen. Ik ging zelfs een jaar naar India toe, en verbleef daar van 1966-1967 in de Aurobindo Ashram in

Zuid-India. De ashram is een gemeenschap waar men onder leiding van een goeroe yoga beoefent. De goeroe Aurobindo was al dood, maar zijn medegoeroe, een westerse vrouw van bijna 90 jaar, die 'de Moeder' werd genoemd, leefde nog en had grote paranormale krachten. Ze had zich jarenlang in het occultisme getraind. Toen ik bij haar kwam ervoer ik dat haar kracht bovenmenselijk was. Ze bleek mijn gedachten te kunnen lezen. Ook kon ze in trance gaan, kon dan uit haar lichaam treden en elders verschijnen.

Na dat jaar ging ik naar Nederland terug met het gevoel dat ik een nieuwe inspiratie had opgedaan die ook voor de kerk van belang kon zijn. Ik ging door met mijn studie en was bijna klaar toen er een onverwachte keer in mijn lot kwam.

Na aanvankelijk het gevoel te hebben gehad er beter van geworden te zijn, werd opeens mijn leven veranderd in een aaneenschakeling van lijden. Het begon met een trancetoestand. Voor yogi's is op het opgaan in trance het hoogste doel van de yoga. Inderdaad beleefde ik naar mijn gevoel iets goddelijks. Het was een toestand van intense vrede en opperste gelukzaligheid. Maar het geluk duurde niet lang. Toen ik uit mijn trance bijkwam, had ik voor het eerst in mijn leven last van vreselijke spanning en een druk op mijn hoofd, zodat ik niet meer kon studeren. Vanaf die tijd bleef ik moeilijkheden houden. Op een nacht werd ik wakker met een helse pijn in mijn borst waardoor ik niet meer normaal in een stoel kon zitten. Toen schreef ik mijn nood aan de goeroe, die me een "blessingspacket" toestuurde, een kaartje met ingestraalde

het paranormale

energie, om op mijn borst te leggen. Het is dezelfde methode die nu door Jomanda wordt gebruikt. Toen had ik een wonderbaarlijke ervaring van genezing! Ik heb dus ervaren dat mensen zoals Jomanda, magnetiseurs, reiki-meesters en goeroes je inderdaad van pijn of allerhande kwalen kunnen afhelpen door het overdragen van energie.

Maar mijn vreugde duurde niet lang. Na een paar maanden begon de ellende opnieuw. Nu kwam er overal pijn en spanning in mijn lichaam. Ik had het gevoel tegen een kracht te moeten opboksen die sterker was dan ik zelf. Met ups en downs heb ik zo jarenlang voortgetobd. Ik heb aan den lijve ervaren dat er duistere krachten bestaan! De waarschuwing van Jezus dat we moeten oppassen voor bedrieglijke wonderen en tekenen is niet achterhaald, maar hoogst actueel. Het verraderlijke is dat men eerst lijkt te genezen.

Hoe is dat alles mogelijk, als men naar God en het goede op zoek is? Ik ben bepaald geen uitzondering. Ik heb vele verhalen gehoord van mensen die door ervaringen met het paranormale, bijvoorbeeld transcendent meditatie, yoga, en alternatieve geneeswijzen, in ernstige problemen zijn gekomen. Ik las ook een boek van een yogi, die in alle oprechtheid was gaan mediteren en jarenlang tegen

krankzinnigheid moest vechten. Niemand kon hem verklaren waarom hem dat overkwam.

Wat er aan de hand is, werd me duidelijk door de verlichting die ik in mijn diepste nood in 1981 ontving. Toen gaf God antwoord op mijn zoeken. Ik zag dat Jezus Christus werkelijk de Zoon van God en onze Verlosser is. Dat geloof was ik kwijtgeraakt op mijn zoektocht door de paranormale wereld. Jezus was voor mij slechts een verlichte meester, één van de velen, geworden. Als we ons met het paranormale inlaten krijgen we een geestelijke sluier voor onze ogen, zodat we niet meer zien wie Jezus Christus werkelijk is. Als we tot geloof in Jezus Christus komen, dan wordt de sluier weggenomen en ontvangen we de Heilige Geest, zodat we de geesten kunnen onderscheiden. Aan de ene kant zag ik het WARE LICHT, dat Jezus Christus is, maar anderzijds ervoer ik dat er ook valse lichten zijn. Ik had, zo moest ik helaas erkennen, in de paranormale wereld met valse lichten te maken gehad. Uit de Bijbel leren we dat er niet alleen een Rijk van God is met goede engelen, maar ook een rijk van duisternis met de satan als overste. Als we eigenmachtig, door een techniek, buiten Jezus Christus om, krachten of (geleide)geesten gaan oproepen in de onzichtbare geestenwereld, komen we onder invloed van de kwade machten, ook al bedoelen we het

goed. Jezus Christus is daarentegen de betrouwbare Gids op onze zoektocht naar de hemel.

Demonen kunnen 'genezen', maar dat is tijdelijk. Vaak komen er op een dieper niveau psychische klachten voor terug, zoals angsten of een depressie. Als we ons met het paranormale inlaten, raken we gebonden aan duistere machten. Het is het goede nieuws van het Evangelie dat Jezus Christus werkelijk geneest en bevrijdt. Jezus was en is geen reiki-meester of een paranormaal genezer. Hij was geen goeroe die over een bijzondere kracht beschikte. De apostel Johannes heeft in Het Evangelie de tekenen en wonderen van Jezus opgetekend om te getuigen dat Hij de Zoon van God is. Omdat Hij Gods Zoon is, schuilt er een grote kracht in Zijn naam. In de naam van Jezus kunnen zie-

ken worden genezen en demonen worden uitgedreven. Datgene wat we in de paranormale wereld zoeken, zoals vrede en geluk, kunnen we in het Evangelie vinden!

Drs Martie Dieperink
www.paranormaal-ministry.com

Het LIFE Model de theologie I

Aan iemand die een boek over architectuur heeft geschreven, zal niet naar zijn theologie worden gevraagd. Een arts die uitlegt hoe het menselijk lichaam in elkaar zit, hoeft geen rekenschap van zijn geloof te geven. Maar als een christenpsycholoog beschrijft hoe de ontwikkeling van de mens verloopt, schijnt hij hier niet omheen te kunnen. En als anderen vinden dat hij daarin tekortschiet, circuleert er binnen afzienbare tijd op internet een venijnig, anoniem document dat snoeihard met hem afrekenet.¹ Hoe zou dat toch komen? In dit en een volgend artikel willen wij nader ingaan op de verhouding tussen de theologie en het LIFE Model dat door Jim Wilder en zijn team is ontwikkeld. En met theologie bedoelen wij dan de bezinning met betrekking tot zaken die God en geloof betreffen.

Kritiek

Wij zijn allemaal kinderen van onze tijd. Dat betekent dat wij geneigd zijn om de dingen waar te nemen en te beoordelen op een manier die past bij onze cultuur. Zelfs de grootste cultuurcriticus is hieraan onderhevig. Het vergt enorme inspanningen om ons hieraan enigszins te ontworstelen. Inspanningen die bovendien nooit zullen leiden tot een echt 'objectieve' kijk op de werkelijkheid. Om deze reden is het belangrijk dat wij kritisch zijn.

De bedenkers van het LIFE Model hebben voor een werkwijze gekozen, waarbij kritiek een belangrijke rol speelt. Hun manier van werken lijkt op dat van *Microsoft*. Net als bij het besturingssysteem *Windows* hebben zij het LIFE Model in omloop gebracht in de wetenschap dat het model nog niet af is.² En net als bij het besturingssysteem *Windows* geldt dat het model met name door het gebruik in de praktijk gaat groeien en vrucht dragen. De zwakte van het systeem is daarmee tegelijkertijd zijn grote kracht. Uiteraard is het bijzonder vervelend wanneer men tijdens het gebruik tegen bugs (is een fout in een computerprogramma, waardoor het zijn functie niet (geheel) volgens

specificaties vervult.) oploopt, maar dit staat niet in verhouding tot het grote gemak dat het systeem zijn gebruiker ondertussen te bieden heeft. Tevens is het zo dat de ontwikkelaars het zich niet kunnen veroorloven om in een houding van zelfgenoegzaamheid te vervallen en toe te staan dat bugs het hele systeem om zeep helpen. Zij worden gedwongen om scherp te blijven en open te staan voor alles wat over de werking van hun model wordt gezegd. Met deze informatie kunnen zij hun ontwerp steeds verder uitwerken en verbeteren. Kritiek wordt positief benut.

Toch is kritiek niet altijd terecht. Het mag best eens gezegd worden dat het LIFE Model en – in bredere zin – de psychologie het, wat kritiek uit de hoek van de theologie betreft, zwaarder te verduren heeft dan de andere vakgebieden. Ik ben van mening dat dit voor een groot gedeelte cultureel bepaald is en los staat van de vraag of de psychologie misschien grotere 'ontsporingen' kent dan de andere vakgebieden.³

Andere kaders

Jim Wilder schaamt zich er niet voor om te zeggen dat hij christen is. Ook is hij van mening dat de gemeenschap die een mens nodig heeft, het beste tot uitdrukking komt onder christenen. Toch spreekt hij op een heel algemene, soms bijna verhullende manier over geestelijke zaken en noemt hij de liefdevolle gemeenschap waarvan mensen deel uitmaken, met opzet geen 'kerk'. Waarom is dat? Tijdens een studiedag in 2007 gaf hij hierop zelf het antwoord. 'Mensen die denken dat zij de taal begrijpen, stellen zichzelf niet alleen gerust, maar hebben ook de neiging om niet meer te luisteren. Dit is vooral het geval bij mensen die weinig geïnteresseerd zijn in verandering. Helaas zijn dit juist vaak de mensen die een verandering het hardst nodig hebben'. Het gebruik van een nieuw begrippenkader is dus geen slinkse poging om mensen van het bijbels gedachtegoed te vervreemden, maar wil dit juist bij hen onder de aandacht brengen. Daarbij richt men zich enerzijds op mensen die niet met de bijbelse begrippen

zijn opgegroeid en deze niet begrijpen, en anderzijds op mensen die het bijbels begrippenkader zó goed kennen dat het hen niet meer raakt.

Een tweede reden voor het feit dat het LIFE Model slechts in algemene termen over geestelijke zaken praat, heeft te maken met het feit dat het model een veel bredere toepassing voor ogen heeft dan alleen binnen het pastoraat onder christenen. Het LIFE Model wil mensen van alle culturen de helpende hand toesteken, ongeacht of zij nu wel of niet gelovig zijn. Dit betekent niet dat de ontwikkelaars hun eigen levensovertuiging daarom maar moeten verzwijgen, maar wel dat zij deze zo onder woorden brengen dat dit andersdenkenden in hun proces niet hindert. Het LIFE Model laat echter geen gelegenheid onbenut om te vermelden dat er achter alles een hemelse Vader is die ons liefheeft, zich om ons bekommert en ons veel meer wil geven dan wij in onze stoutste dromen durven denken. Door te spreken over *het hart dat Jezus geeft*, gaat men zelfs verder dan de natuurlijke theologie omdat hiermee heel nadrukkelijk een vingerwijzing naar het Evangelie wordt geplaatst. Het LIFE Model is geen evangelisatiemethode, maar het kan mensen wel naar een punt brengen waar het Evangelie ter sprake komt. Het is dan aan degene die het model hanteert, of hij de ander aan de voeten van de Here Jezus wil brengen.

Ondanks het feit dat het LIFE Model geen evangelisatiemethode is en gebruikmaakt van een ander begrippenkader dan het bijbelse, mogen we op grond van het feit dat het door christen-hulpverleners is ontwikkeld, verwachten dat het ontwerp bijbels verantwoord is. Aangezien dit op internet ongezouten en anoniem wordt bekritiseerd, wil ik in dit artikel het LIFE Model aan een toetsing naar zijn bijbelgetrouwheid onderwerpen. Ik doe dit aan de hand van de vijf elementen die door het LIFE Model voor een mens noodzakelijk worden geacht om tot ontplooiing te komen. Deze elementen zetten in bij de omgevingsfactoren en komen steeds dicht bij iemands identiteit als persoon. Voor een gezonde ontwikkeling moeten ze ook in deze volgorde worden toegeëigend. Het gaat daarbij om de volgende zaken:

1. het hebben van een thuisbasis,
2. de vaardigheid om te leren ontvangen en geven,
3. het vermogen om te herstellen van schade,
4. het rijpen in de verschillende stadia van volwassenheid in de levensfasen, en
5. het jezelf kunnen zijn en blijven.

Het jezelf kunnen zijn en blijven

In het LIFE Model wordt het laatste punt omschreven als *leven vanuit het hart dat Jezus ons geeft*, een nogal cryptische uitdrukking die associaties oproept met het

bijbelse begrip wedergeboorte. De vraag is echter of dit een terechte associatie is. Met andere woorden: is het leven vanuit het hart dat Jezus ons gaf een correcte vertaling van het bijbelse begrip wedergeboorte? Dit lijkt mij een mooi uitgangspunt voor ons onderzoek.

Volgens het LIFE Model is het vermogen om jezelf te zijn en te blijven, afhankelijk van de aanwezigheid van de andere vier elementen. Om een stevige identiteit te ontwikkelen moet je een thuisbasis hebben gehad, geleerd hebben om te ontvangen en te geven, emotionele schade kunnen repareren en in de verschillende levensfasen tot rijpheid zijn gekomen. Dit lijkt haaks te staan op de betekenis die in de Bijbel aan het woord wedergeboorte wordt gegeven, waar de 'oude mens' zo zeer onder kritiek wordt gesteld dat deze moet sterven en opnieuw geboren moet worden. Daarom trekt D.J. de Groot in zijn boek *De wedergeboorte* flink van leer tegen iedereen die 'een wedergeboorte naar de mens leert, d.w.z. een wedergeboorte, die de zondaar in het gevlug komt, die zijn gevoel van eigenwaarde streelt, die hem niet vernedert en onttoont, maar waarin hij gloriëren kan'. Dit komt volgens hem tot uitdrukking in de ontkenning 'dat de gevallen mens geestelijk dood is in de misdaden en de zonden. Zij neemt hoogstens aan, dat zijn zedelijk besef verzwakt is, maar handhaaft tegelijk, dat

hij in de diepste grond van zijn bestaan het goede kan willen en dat en daarom in hem een zuiver element is, waaraan de wet Gods, wanneer zij hem haar eisen doet horen, kan appelleren. En zo maakt zij van de wedergeboorte de overwinning van de in zich zelf goede mens op de op hem inwerkende zonde, het te boven komen van de zedelijke zwakheid'.⁴ Dat is nogal wat. De vraag is echter of het LIFE Model zich hieraan schuldig maakt. Hebben de ontwerpers van dit model van de psychologie een nieuwe verlossingsleer gemaakt? Ik meen van niet en wel om de volgende redenen.

1. Het LIFE Model geeft een beschrijving van de menselijke ontwikkeling zoals deze zou moeten zijn. Het gaat hier om de mens zoals God hem heeft *bedoeld*. In deze *ideale* beschrijving kan de identiteit van de mens zich ontplooiën op de manier zoals God het wil. Tegelijkertijd erkent het model dat het er in de gebroken wereld, waarvan wij deel uitmaken, niet zo aan toe gaat. In werkelijkheid loopt de mens in zijn ontwikkeling allerlei kwetsuren op waardoor hij wordt geblokkeerd in zijn ontwikkeling tot de mens die God heeft bedoeld. Dat betekent dat hij

zich een identiteit vormt, die is gecorrumpeerd door de harde confrontaties met het leven en niet lijkt op het hart van Christus.

2. Het LIFE Model spreekt consequent over de ideale identiteit van de mens in combinatie met het hart dat Jezus geeft. Ondanks het feit dat een gezonde ontwikkeling noodzakelijke ingrediënten kent en een mens veel kan leren om een authentieke en harmonieuze identiteit op te bouwen, blijft de vernieuwing van zijn hart iets dat hij alleen maar uit handen

van de Heer kan ontvangen. Daaraan doet het LIFE Model niets af.⁵ Ook De Groot erkent dat er voorafgaande aan de wedergeboorte sprake kan zijn van mensenwerk: 'Het is zeker waar, dat aan de wedergeboorte van een zondaar wel allerlei arbeid van mensen kan voorafgaan en dat de Here, wanneer Hij op zijn tijd hem wederbaart, daarvan ook gebruik kan maken en dit metterdaad ook dikwijls doet'.⁶ Hij noemt in dit verband zaken als de ambtelijke bediening van Woord en Sacramenten, alsmede de chris-

telijke opvoeding in huisgezin, kerk en school. Wat aan deze opsomming opvalt, is dat het hier uitsluitend gaat om religieuze activiteiten. En het is nu juist deze beperkte lijst waarin het LIFE Model een – wat mij betreft zeer belangrijke – correctie aanbrengt. Men verbreedt de voorbereidende activiteiten tot alles wat te maken heeft met de ontwikkeling van een persoonlijkheid. En dat is mijns inziens volkomen terecht en enorm toe te juichen. Hoe vaak is het immers niet voorgekomen dat mensen God en de kerk de rug hebben toegekeerd omdat zij – weliswaar op een theologisch correcte wijze – door onvolwassen en onveranderde mensen tot op hun ziel zijn beschadigd?

3. Het LIFE Model vraagt – ondanks het feit dat de mens ‘dood is in de misdaden en de zonden, radicaal boos en geheel verdorven, onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad’⁷ – m.i. terecht aandacht voor het feit dat hij is geschapen naar het beeld en gelijkenis van zijn Schepper. Hoewel dit beeld door de zondeval ernstig is beschadigd, heeft dit de waarde die de mens voor God heeft, geenszins verminderd, aangezien Hij het kostbaarste dat Hij bezat – Zijn Zoon – voor hem heeft opgegeven. Hierdoor is het mogelijk dat de mens – ook al is hij niet wedergeboren – tot goede dingen in staat is. In de theologie spreekt men in dit verband over *algemene genade*.⁸ Het LIFE Model gaat uit van het onloochenbare feit dat God de mens ‘op de groei’ heeft gemaakt en dat hieraan door de zondeval geen einde is gekomen. Men is er in geslaagd om een aantal patronen die de Schepper in zijn schepping heeft geweven om een gezonde groei mogelijk te maken, te herkennen en in het model te verwerken. Daarbij geeft men zich ook rekenschap van het feit dat dit geen verdienste is, maar genade. Door deze genade is een mens in staat om veel dingen te leren, ook al beschikt hij (nog) niet over het hart dat Jezus geeft. Al deze dingen kunnen uiteindelijk zelfs ‘mede ten goede’ werken.

Kortom, hoewel het LIFE Model de wedergeboorte om m.i. legitieme redenen buiten beschouwing laat, sluit men met de omschrijving ‘het hart dat Jezus geeft’ hier wel nauw bij aan. Maar daarbij blijft het niet. Het LIFE Model plaatst met zijn benadering ook kanttekeningen bij de manier waarop veel kerken en gelovigen met het onderwerp wedergeboorte omgaan. Kerken die heel sterk op evangelisatie zijn gericht en waar wedergeboorte alles lijkt te zijn, worden bepaald bij de volle

breedte van het leven. Het appèl dat het LIFE Model doet, is duidelijk: door bij te dragen aan een gezonde ontwikkeling van iemands identiteit, bereid je hem of haar beter voor op het ontvangen van het hart dat Jezus geeft. Aan de andere kant worden kerken waar zelfontplooiing alles lijkt te zijn, nadrukkelijk bepaald bij de noodzaak om dat nieuwe hart ook daadwerkelijk te ontvangen. Voor het LIFE Model is de ontwikkeling van een mens vooral een relationeel gebeuren en dat betekent dat vroeg of laat ook de relatie met de Schepper aan de orde zal komen. Als wij willen groeien en onszelf ontwikkelen, zullen we niet om de erkenning heen kunnen dat wij het hart dat Jezus geeft, in ons leven nodig hebben. En als wij in onze ontwikkeling hebben geleerd om te ontvangen, moet het ons niet moeilijk vallen onze knieën voor Hem te buigen.

Het rijpen in de levensfasen

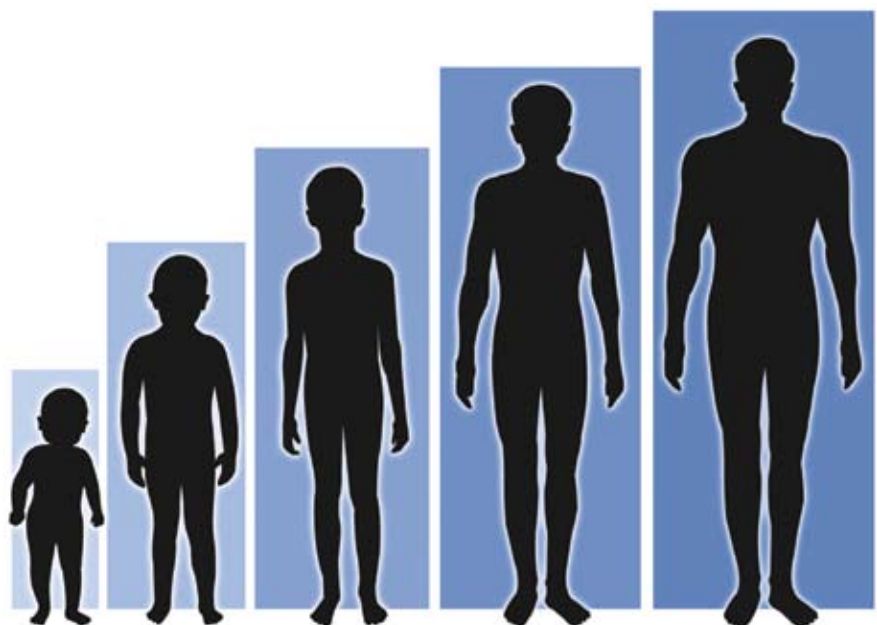
De levensloop van een mens wordt door het LIFE Model opgedeeld in een vijftal fasen:⁹ Baby/Peuter, Jongen/Meisje, Man/Vrouw, Vader/Moeder, en Oudere. Iedere fase heeft zijn eigen leerdoelen en bouwt voort op hetgeen in de voorgaande fase is geleerd. Door zich zo stap voor stap alle vaardigheden eigen te maken, kan de mens tot rijping komen en uitgroeien tot een beminnelijk, wijs en rechtschapen persoon die zijn omgeving veel te bieden heeft. Een Mens met een hoofdletter ‘M’. Dit proces doet heel erg denken aan wat de Bijbel omschrijft als *heiliging*. Maar de vraag is of deze twee zaken inderdaad uitwisselbaar zijn. Daarvoor moeten we eerst een antwoord vinden op de vraag wat heiliging precies is.

J.I. Packer haalt hiertoe de woorden van de evangelieprediker J.C. Ryle aan. Deze omschrijft **heiliging als het proces**

waarin we leren om ‘te denken als God, overeenkomstig Zijn gedachten zoals we die in de Schrift beschreven vinden. Het is de gesteldheid om het met Gods oordeel eens te zijn, te haten wat Hij haat, lief te hebben wat Hij liefheeft en om alles in deze wereld te meten aan de standaard van Zijn Woord’.¹⁰

Heiliging heeft dus net als het rijpingsproces van het LIFE Model te maken met het worden van de mens die God heeft bedoeld. De overeenkomsten worden nog duidelijker als Packer de vier kenmerken van heiliging uitwerkt aan de hand van haar vier werkingssferen, te weten: het hart, het karakter, het mens-zijn en de relatie met andere mensen. Uiteindelijk komt ook hij uit bij het begrip *volwassenheid*: ‘Heiliging is iets prachtigs en de schoonheid daarvan is de schoonheid en tederheid van goddelijke liefde en dat is nu precies de schoonheid van ware volwassen menselijkheid’.¹¹

Toch is er wel degelijk een verschil in de manier waarop James Packer over deze volwassenheid schrijft en de manier waarop James Wilder dit doet. Packer brengt een duidelijk verband aan met Gods *verlossingsplan* en de christelijke *spiritualiteit*. Zo zegt hij: ‘De bestudering van heiliging is het in kaart brengen van Gods leven in de ziel van de mens’,¹² en: ‘Christus is gestorven opdat we gerechtvaardigd zouden worden en we worden gerechtvaardigd opdat we geheiligd zouden worden’.¹³ Wilder daarentegen heeft het vooral over rolmodellen en synchronisatie. Hij beschrijft aan de hand van zijn hersenmodel en de invloed van relaties het natuurlijke proces van volwassenwording en laat opnieuw het beschrijven van de *geestelijke* dimensie – onder vele verwijzingen – over aan de theologie. De vraag is wederom of hij daarmee mensen

niet een weg van zelfverlossing wijst. Maakt hij hiermee de psychologie niet tot de nieuwe verlossingsleer? Leert hij de mensen niet volwassen te worden zonder de afhankelijkheid van God, waarover Packer schrijft? Ik meen van niet en wel om de volgende redenen.

1. Alles wat hiervoor over wedergeboorte is gezegd, is ook hier van toepassing. Het LIFE Model beschrijft het ideale groeiproces en laat ons zien hoe de mens zich ontwikkelt zoals God hem heeft bedoeld (in afhankelijkheid van Hem, dus). Tegelijkertijd wordt vastgesteld dat niemand er door de gebrokenheid van deze wereld in slaagt om zijn ontwikkeling tot volwassenheid volgens deze ideale beschrijving te doorlopen en dat men het hart dat Jezus geeft, echt nodig heeft. Desondanks is het zo dat de mens nog over heel wat restcapaciteit beschikt van zijn oorspronkelijke door God gegeven vermogens om zich te ontwikkelen. Dit mogen we beschouwen als een deel van Gods algemene genade. Het LIFE Model probeert deze inzichten binnen bijbelse kaders uit te werken op een manier waar zowel gelovigen als ongelovigen iets mee kunnen. Bij het uitvoeren van deze taak weet men zich in de eerste plaats christenpsycholoog en laat men het theologiseren liever over aan anderen.
2. Verder ben ik van mening dat het LIFE Model – naast alle discontinuïteit die zich in deze gebroken wereld voordoet – terecht aandacht vraagt voor de continuïteit in de menselijke ontwikkeling. De ontwikkeling die een mens vóór zijn wedergeboorte doormaakt, staat niet per definitie haaks op de ontwikkeling die zijn heiliging van hem vraagt. Ook is het niet zo dat de heiliging zich buiten de ingeschapen ‘natuurlijke’ vermogens van de mens om voltrekt. Zeker, het valt niet te ontkennen dat er in de Bijbel met het begrip wedergeboorte een zeer scherp contrast wordt neergezet dat nader wordt aangeduid en uitgewerkt met behulp van de begrippen oude en nieuwe mens. We mogen daarbij alleen niet uit het oog verliezen waardoor dit contrast dan precies wordt veroorzaakt. Het contrast ontstaat namelijk niet doordat veranderingen zich ineens op een andere manier gaan voltrekken, maar door de inwoning van de Heilige Geest in het hart van de gelovige en een ingrijpende ommekeer in zijn diepste drijfveren.¹⁴

Zelf heb ik het bieden van hulpverlening en het werken aan iemands persoonlijkheid zonder daarbij de overgave aan Christus te betrekken lange tijd gezien als

het ‘opkalefateren’ van de oude mens. Als ik hierop terugkijk, dan vind ik dit een erg kortzichtig standpunt. Ik denk er nu heel anders over. Voor ieder mens geldt dat hij zich moet kunnen ontwikkelen tot een persoonlijkheid die maximaal in staat is om verantwoordelijk te zijn. Hiertoe leren wij hem lopen, praten en relaties aan te gaan. Hiertoe sturen wij hem ook naar school en leert hij lezen, schrijven en rekenen. Hiertoe dient hij ook extra zorg te ontvangen als blijkt dat zijn ontwikkeling achterblijft of wordt geblokkeerd. Dit heeft niets te maken met het opkalefateren van de oude mens, maar alles met het stimuleren van de door God gegeven mogelijkheden om uit te groeien tot een verantwoordelijk wezen. Ten diepste houdt dit ook in dat iemand leert om zijn Schepper te antwoorden op het aanbod van het hart dat Jezus geeft.

Eigenlijk zouden wij de ontwikkeling van een mens zo moeten benaderen dat

deze hem ook – voor zo ver dit goed gaat – voorbereidt op een persoonlijke relatie met zijn Schepper, die hij dan zijn Vader mag noemen. Daar waar zijn ontwikkeling problematisch verloopt of misschien zelfs stagneert, mag worden gewezen op de Schepper die de mens mogelijkheden heeft gegeven om tot herstel te komen. Wanneer een mens hierop ingaat en zich openstelt om het hart dat Jezus geeft, te ontvangen, staat de rest van zijn ontwikkelingsweg in het teken van de heiliging. Dan is het: “Ikzelf leef niet meer, maar Christus leeft in mij” (Gal. 2:20). Dit mag niet worden opgevat als het verloochenen van de eigen identiteit, maar als het uitgroeien tot de persoon die God in gedachten had toen Hij ons het leven gaf, in de kracht van de Heilige Geest en naar het voorbeeld van de Here Jezus Christus. Kortom, ook al spreekt het LIFE Model niet over heiliging als zodanig, het model geeft zich wel rekenschap van de kaders die de Bijbel ten aanzien hiervan aan-

brengt. In veel kerken is heiliging sowieso een verwaarloosd onderwerp, terwijl zij die hieraan wel aandacht besteden, deze vooral richten op de morele en geestelijke aspecten daarvan. Hoewel in het LIFE Model slechts een algemene beschrijving wordt gegeven, wordt daarin wel het hele leven betrokken en de mens verantwoordelijk gesteld voor zijn inzet in het rijpingsproces. Dit kan het heiligingsproces bij kerken en gemeenten opnieuw op de agenda zetten en op een vernieuwende manier bij gelovigen onder de aandacht brengen.

In een volgend artikel zullen we de overige drie elementen die het LIFE Model noodzakelijk acht om als mens tot ontplooiing te komen, aan de orde stellen.

Martien Jan de Haan

1 Ik doel hiermee op het document 'Life model' dat met een goede zoekmachine heel snel op het wereldwijde web te vinden is en volstaat met ongezouten kritiek op het LIFE Model. Het docu-

ment is niet ondertekend zodat de mogelijkheid om over deze zaken een gesprek aan te gaan en van elkaar te leren, niet wordt geboden.

- 2 Zo is een eerdere versie van Met vreugde man zijn verschenen onder de titel The Stages of a Man's Life (1999).
- 3 Mijn standpunt in deze kwestie wordt uitgewerkt in het volledige artikel dat u kunt downloaden op de website www.archippus.nl.
- 4 D.J. de Groot, De wedergeboorte (1952), p. 13.
- 5 Men legt alleen niet uit hoe dit in zijn werk gaat. Dit is echter niet het werkteerrein van de psychologie, maar van de systematische theologie, in het bijzonder de Bijbelse antropologie en de soteriologie.
- 6 D.J. de Groot (1952), p. 13.
- 7 D.J. de Groot (1952), p. 10.
- 8 A. Kuyper zegt hierover in De gemeene gratie – het leerstellig gedeelte (z.j.4), p. 21: 'Niets minder inhoudende, dan dat God [1] in den gevallen zondaar nog een overblijfsel van het Goddelijk handschrift der wet overliet, [2] zijn zielsbewustzijn uitdrijft om aan dat overblijfsel der wet getuigenis te geven, [3] in de saamleving dringt tot oordeelveling met dat overblijfsel als maatstaf, en [4] veelszins krachten in hen werkt om hen het goede te doen volbrengen.'
- 9 Als men de prenatale fase meetelt, zijn het er zes.

- 10 J.I. Packer, Jagen naar heiliging (1996), p. 15.
- 11 J.I. Packer (1996), p. 23.
- 12 J.I. Packer (1996), p. 30.
- 13 J.I. Packer (1996), p. 28.
- 14 Packer citeert in dit verband uit James Phillips' Maturity: 'Een ware overgave aan Christus doet ons opgeblazen eigen 'ik' in relatie tot zichzelf en zijn medemens verschrompelen tot zijn juiste proporties en dat brengt ons terug tot de werkelijkheid,' J.I. Packer (1996), p. 28.

Leven naar Gods plan dr. Jim Wilder e.a. isbn 90-73743-19-2

E. James Wilder, Met vreugde man zijn: groeien naar volwassenheid 448 p., genaaid gebrocheerd ISBN: 9789079011018 Verkoopprijs: € 24,95 Bestel of lees meer: www.archippus.nl/index.php

De rode draak verslagen

Hoe komt het dat iemand in de ban raakt van een sektarische of terroristische groepering?

Deze intrigerende en actuele vraag wordt in dit boek door dr. James Wilder beantwoord. Volgens hem maken wij allemaal deel uit van een natuurlijke gemeenschap die bestaat uit familie, vrienden, collega's en kennissen. Daarnaast maken wij ook deel uit van een geestelijke gemeenschap die ofwel op God ofwel op Zijn tegenstander is betrokken. Als iemand niet de liefde en steun ontvangt, die hij nodig heeft, zal hij een grotere ontvankelijkheid ontwikkelen voor het kwaad. Dit boek laat zien dat christenen in staat zijn om zowel de natuurlijke als de geestelijke wereld te beïnvloeden.

De Rode Draak verslagen is het tweede boek waarin Jim Wilder het LIFE Model uitwerkt, dat door hem en zijn team is ontwikkeld ten behoeve van de christelijke hulpverlening. Nadat hij in Met vreugde man zijn de ontwikkeling van een mens naar volwassenheid heeft beschreven, schrijft hij in dit boek over de noodzaak van een liefdevolle gemeenschap. Jarenlange ervaring als hulpverlener heeft hem doen inzien dat een mens pas echt tot herstel kan komen wanneer hij is opgenomen door een gemeenschap die hem liefdevol opneemt en in zijn behoeften voorziet. Hij maakt dit op indringende wijze duidelijk aan de hand van zijn ervaringen met mensen die het slachtoffer zijn geworden van satanisch ritueel misbruik.

Dr. E. James Wilder (geb. 1952) studeerde psychologie aan de Bemidji State University in Noord Minnesota. In 1980 voltooide hij een theologische opleiding en twee jaar later promoveerde hij aan de Fuller Graduate School of Psychology. Sinds 1982 is hij werkzaam bij Shepherd's House in Van Nuys, Californië, vanaf 1996 als directeur. Jim beschikt over een grote ervaring in het werken met mensen die betrokken zijn geweest bij occulte groepen en het slachtoffer zijn geworden van misbruik. Dit boek is voor de christen-hulpverlener en pastoraal medewerker vooral van belang, omdat het niet herhaalt wat in talloze andere boeken al over genezing en bevrijding is geschreven. Het biedt vernieuwende inzichten in de processen die mensen ontvankelijk maken voor het occulte.

Tevens wordt het belang van preventie onderstreept door de Bijbelse opdracht om een geestelijke familie te zijn, heel serieus te nemen.

'Het LIFE model dat dr. E. James Wilder en zijn team hebben ontwikkeld, is van groot belang om onze eigen ontwikkeling te begrijpen en mensen die getraumatiseerd zijn geraakt, te helpen.'

Dr. Neil T. Anderson

Dr. E. James Wilder, De rode draak verslagen: bouwen aan een liefdevolle gemeenschap, Archippus Boeken, Enschede 2008. Prijs € 24,95

Grensverkeer

Stadspoorten, als die al niet moesten wijken voor stadsuitbreidingen, dienen nog slechts ter herinnering aan een goede oude tijd. Toch zijn er weer moderne poorten ingevoerd. In deze tijd van terreurdreigingen hebben we elektronische poorten of detectiepoorten geïnstalleerd, ter bescherming tegen gevaarlijke voorwerpen en personen. Niet alles en iedereen is te vertrouwen en zomaar welkom. Met name in de havens controleert de douane nog steeds.

Poortwachters werden uit de priesterstam Levi gerekruteerd. Ze hadden het opzicht over de vertrekken en de schatkamers van het huis van God. De poortwachter van een stadsmuur, moest het kostbare daar binnen bewaken. Zij moesten er bovendien op toezien, dat niemand die in enig opzicht onrein was, zou binnenkomen. (2Kron.23:19) Een dorpelwachter nam de gaven in ontvangst die voor de restauratie van de tempel bestemd waren (2Kon.12), want er zijn nogal wat kosten mee gemoeid. Het is nu niet anders.

Deuren en poorten met bijbehorende sloten blijken nog onmisbaar te zijn, want menig-een wenst geen rekening te houden met 'mijn en dijn'. Op geestelijk gebied kunnen we deze vergelijking doortrekken. Houd de deur gesloten voor de duivel die gromt als een brullende leeuw, of zich juist verleidelijk en verwarrend voordoet als een engel van het licht. Sommigen reageren bij elke onbekende die bij hen aanbelt standaard 'Aan de deur wordt niet gekocht en bekeerd zijn we ook al.' Maar is het wel terecht dat we ongeacht het aanbod iedere vreemdeling weigeren te ontvangen? 'Als de duivel voor de deur staat, stuur ik de Here Jezus naar de voordeur', verklaarde een wijs kind. 'Is je deur nog op slot? Doe hem open voor God.' Zo luidt de tekst van een populair kinderliedje. Volgens Openbaring 3:20 staat Jezus inderdaad aan de deur (van de -nota bene- gemeente!) en hij klopt geduldig om binnen gelaten te mogen worden. Inbrekers kloppen niet beleefd. Niet om te halen maar om te brengen wil hij komen. Op een niet opdringerige manier verzoekt Hij om binnen te mogen komen om samen te eten. Hij brengt zichzelf mee als ultieme offer, biedt zichzelf aan ter verzadiging. Maar als we hem welkom hebben geheten, blijft er nog steeds meer bezoek langs komen. Voortdurend moeten we een dief verwachten die komt om te stelen, te slachten en te verdelen. (Joh.10:10) Waakzaamheid blijft dus geboden.

Zelfs het volmaakt hemelse Jeruzalem in Openb. 21 heeft een muur en poorten, maar die staan wel altijd open. Op elk van deze twaalf poorten heeft een engel als hemelse wachter plaatsgenomen, want de heiligheid moet gewaarborgd blijven. En in haar zal niets onreins binnenkomen, en niemand die gruwel en leugen doet, maar alleen zij die geschreven zijn in het levensboek van het Lam. Wat komt binnen en gaat eruit? Wie let op dat er geen ongenode gasten binnenkomen in je leven? Soms met bruut geweld, soms haast ongemerkt sluipend. Gedreven door een bepaalde nood kunnen mensen een deur in hun leven openen, waardoor er van alles binnen kan komen. Stond er bij de deur maar een kritische deurwachter. Promise wil geen naïeve portier zijn, die alles en iedereen maar verwelkomt, maar een poortwachter die met het Woord als zwaard zo goed mogelijk weet te selecteren op goed en fout. Dus open de deur voor God, maar houdt deze gesloten voor zijn tegenstander.

Dr. WillemJan PijnackerHordijk

Colofon

Het blad "Promise" is een uitgave van stichting Promise en verschijnt 4 maal per jaar.

Het doel van de stichting is de verkondiging van het evangelie van Jezus Christus.

De stichting tracht dit doel te bereiken door:

- Het toetsen van allerlei maatschappelijke en geestelijke stromingen en denkwijzen, vooral op medisch en sociaal gebied aan het Woord van God, de Bijbel.
 - Het publiceren via het blad "Promise" van geschriften en of bijbelstudies met bovengenoemd doel, dit tevens via audiovisuele middelen aan een zo breed mogelijk publiek.
- De stichting is interkerkelijk en heeft als grondslag, zich daarbij alleen te laten leiden door de Bijbel, waarvan ze gelooft dat dit het geïnspireerde Woord van God is en alleen onfeilbaar gezag heeft.

We geloven dat God deze wereld zo lief heeft, dat Hij zijn Zoon gegeven heeft om onze straf op de zonde te dragen, opdat wij, indien we in Hem geloven eeuwig met Hem mogen leven en ook nu dagelijks Zijn aanwezigheid mogen ervaren. Door middel van diverse activiteiten van de stichting willen we deze boodschap uitdragen

Redactie

Gerard en Coby Feller, Oudewater
drs. W.J. Pijnacker Hordijk, Delft

Comité van aanbeveling

Ds. Orlando Bottenbley
Drs Martie Dieperink
Drs Bert Dorenbos
Drs MartienJan de Haan
Prof. dr. Ir. Henk Jochemsen
Dhr. Hans L.J. Keijzer
Prof.dr. Martjan Paul
Drs Chr. Steyn
Dhr. Teun Stortenbeker
Dhr Feike ter Velde
Ds dr. Paul J. Visser
Drs Jef de Vriese (België)
Drs Téó v.d. Weele
Dr. Jim Wilder (U.S.A.)

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van de artikelen is voor de auteur en/of de redactie

Vormgeving

www.DUO-ontwerp.nl

Druk

UnitedGraphics, Zoetermeer

ISSN: 1383-0295

verschijnt 4x per jaar

Abonnement: minimaal €10,- per jaargang

St.Promise

Lange Burchwal 80
3421 SM Oudewater
Tel. 0348 - 563359
Fax. 0348 - 563968
e-mail: info@stichting-promise.nl
internetpagina: www.stichting-promise.nl
Rabobank: 39.16.83.071
Postbank: 4906197

Voor België:

jaarrekening abonnement minimaal €10,-
Belg.Post.Rek.Nr. 000.16.92.998-57
St.Promise
Lange Burchwal 80
3421 SM Oudewater, Holland

Losse nummer €2,50

9 771383 029001